

Škultétyho rečňovanky

Zborník ocenených prác
XXVI. ročníka celoslovenskej súťaže
vo vlastnej literárnej tvorbe

2017

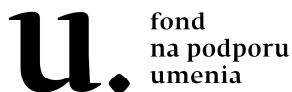
Banskobystrický samosprávny kraj
Hontiansko-novohradská knižnica A. H. Škultétyho
Veľký Krtíš

ŠKULTÉTYHO REČŇOVANKY

Zborník ocenených prác
XXVI. ročníka celoslovenskej súťaže
vo vlastnej literárnej tvorbe

2017

Hlavný partner projektu

Projekt „Škultétyho rečňovanky“ z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia, ktorý je hlavným partnerom podujatia.

Publikáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia. Zborník reprezentuje výlučne názor autorov a fond nezodpovedá za obsah publikácie.

Podakovanie za podporu patrí spoluorganizátorom:
Mestu Veľký Krtíš, OZ Spoločnosť Augusta Horislava Škultétyho vo
Veľkom Krtíši, Literárnemu informačnému centru v Bratislave a
Matici slovenskej.

© Hontiansko-novohradská knižnica A. H. Škultétyho Veľký Krtíš
Banskobystrický samosprávny kraj

ISBN 978-80-85577-44-0

EAN 9788085577440

Vyhodnotenie
XXVI. ročníka celoslovenskej súťaže
vo vlastnej literárnej tvorbe „Škultétyho rečňovanky“

Odborná porota: Ján Petrík, predseda
PhDr. Ľubica Kepštová, člen
Peter Gajdošík, člen
Tomáš Čelovský, člen

Počet súťažiacich spolu: 173
z toho poézia: 98
próza: 75

Počet súťažných prác spolu: 344
z toho poézia: 257
próza: 87

Celkový počet ocenených autorov 22

Z toho počet ocenených autorov Škultétyho rečňovaniak 17

Ceny Slniečka	2
Ceny Literárneho informačného centra	3
Cena JUDr. Petra Škultétyho	1

Slávnostné vyhodnotenie súťaže sa uskutočnilo
pod záštitou primátora mesta Veľký Krtíš
Ing. Dalibora Surkoša

Zoznam autorov ocenených prác XXVI. ročníka „Škultétyho rečňovaniek“

I. veková kategória

POÉZIA

1. Verbický Alex	ZŠ s MŠ Stakčín
2. Zubaľová Laura	ZŠ s MŠ Stakčín
3. Zlúkyová Bibiána	ZŠ s MŠ Pohorelá

Cena Slniečka

Šimková Anastázia	ZUŠ J. Melkoviča Stará Ľubovňa
-------------------	--------------------------------

PRÓZA

1. Dubjel Matúš	ZUŠ J. Melkoviča Stará Ľubovňa
2. Ibrahimí Marianna	ZŠ Topoľčany, Škultétyho 11
3. Kókayová Karolína	ZUŠ Veľký Krtíš

Cena Slniečka

Fónodová Linda	ZŠ s MŠ Nenince
----------------	-----------------

II. veková kategória

POÉZIA

1. Tkačuková Anastázia	ZŠ s MŠ Stakčín
2. Olejník Jakub	ZUŠ J. Melkoviča Stará Ľubovňa
3. Rusňáková Lenka	Gymnázium Topoľčany, Ul. 17. novembra

Cena Literárneho informačného centra:

Štofira Ján	ZŠ s MŠ Stakčín
-------------	-----------------

PRÓZA

1. Semková Anna	Gymnázium Bratislava, Grösslingova 18
2. Štefániková Šárka	ZŠ Považská Bystrica, Stred 44/1
3. Jenčíková Lucia	Gymnázium K. Štúra Modra

Cena Literárneho informačného centra:

Šiko Jakub	ZŠ Bánovce nad Bebravou, Gorazdova 6
Martiška Adam	Gymnázium Topoľčany, Ul. 17. novembra

III. kategória

POÉZIA

1. neudelené	
2. Prejsová Michaela	ZUŠ J. Melkoviča Stará Ľubovňa
3. Urbanová Emma	Gymnázium J. Lettricha Martin

PRÓZA

1. Chochula Filip	Gymnázium Topoľčany, Ul. 17. novembra
2. neudelené	
3. Tavaliová Dominika	Gymnázium K. Štúra Modra

Cena JUDr. Petra Škultétyho

Turoňová Dorota	ZUŠ Veľký Krtíš
-----------------	-----------------

POÉZIA I. veková kategória

VERBICKÝ ALEX, 9 rokov

Knižnica

Za dverami knižnice
ožívajú police.
Princezné sa v knihách nudia,
kým ich deti nezobudia.

Hrdinovia všetkých kníh
nedočkavo taja dych,
keď sa dvere otvoria.
Všetci túžbou zahoria.

Natiahnu si svoje kosti,
deti vojdú do miestnosti.
Všetci majú túžbu jednu –
že práve ich deti vezmú.

Mama – tá je najlepšia

Mama – tá je najlepšia
najmilšia a najkrajšia.
Najlepšie mi jedlo varí,
má vždy krásny úsmev v tvári.

Pomáha mi s úlohami,
Kreslíme si farbičkami.
Zvládame aj nákupy,
Vždy mi niečo nakúpi.

Keď sa vrátim zo školy,
rýchlo dvere otvorí.
Každý deň sa na ňu teším,
pretože je pre mňa všetkým.

ZUBAĽOVÁ LAURA, 7 rokov

Potôčik

Cez noc si náš potôčik,
krásne zasklil oblôčik.
Zasklil si ho odrazu,
strieborným sklom od mrazu.
Teraz si v ňom rybky žijú,
ako v ľadovom akváriu.

Chorá srnka

Odtrhla si srnka v hore,
raz lízanky cencúľové.
Teraz plače pri mame,
hrdielko má boľavé.

Dvaja snehuliaci

Snehuliak a snehuliačka,
stavajú sa ako hračka.
Snehuliak sa chváli,
že mrázik ho páli.
Snehuliačka pozerá,
ako ryba z jazera.
Snehuliak sa teší stále,
že sú vločky také malé.
A keď väčšie padajú,
tak sa spolu radujú.

ZLÚKYOVÁ BIBIÁNA, 10 rokov

Malá futbalistka

Ja som futbalistka malá,
Futbal by som rada hrala.
Lopta – to je kamarátka,
Malá a či veľká, skrátka
Vždy mi dobre poslúži,
Okúpem sa v kaluži.

Po ihrisku behám s ňou,
trafím bránu, kričím: „Gól!“
Ráno a či podvečer,
S futbalom mi prejde deň.
Škoda len, že spoluhráči
Sedia vždy pri počítači.

Ako sokol prišiel o obed

Je to známy živočích,
Z výšky loví ako nik.
Svoju korisť z diaľky zbadá.

Či je stará a či mladá,
Neujde mu, verte mi,
Už ju drží pri zemi.

Chúďa, gúľa očami.
Prosí: „Život zachráň mi!“
A tak milý sokol z neba
Skončil svoj deň bez obeda.

Potvora z hlbín mora

Vyskakuje z hlbín mora,
Čože je to za potvora?
Priateľská je, učenlivá,
Mnoho ľudí zachránila.

Pláva rýchlo, vodu čerí,
kto nevidí, neuverí.
Nie je to však potvora,
Ale delfín od mora.

Cena Slniečka

ŠIMKOVÁ ANASTÁZIA, 9 rokov

melón

raz som ho jedla
a našla som v ňom úsmev
rozprávala som sa s ním
o samote
rozveselil ma

motýle

rada sa s nimi naháňam
lebo sú rýchle
a vedia sa mi dobre schovať
máme veľa spoločného
aj mne sa páčia kvety
chcela by som lietať ako ony
nielen na hojdačke

na jar

na jar rada nosím slnečné okuliare
ktoré sú farebné ako ona
kvietkované
môžem byť často vonku
a hrať sa s kamarátkami
na jar môžem rásť

PRÓZA I. veková kategória

DUBJEL MATÚŠ, 10 rokov

Dobrodružstvo v chladničke

Ondrej dnes vstal prvý. Nečudo, veď mal narodeniny. Aby mame dokázal, že je už veľký, rozhodol sa, že si raňajky pripraví sám. A tak si vybral tanier a rožok, ktorý si chcel natrieť maslom, ako to robievala mama. Lenže maslo v chladničke bolo privysoko, preto sa postavil na stoličku a natiahol sa po masle, nedotiahol, tak sa natiahol ešte viac a viac a viac, až celý vliezol do poličky.

Zrazu stratil rovnováhu, naklonil sa dopredu a padal dole. Zastavila ho až snehová perina. Prekvapilo ho to, veď už bolo leto.

Poobzeral sa okolo seba, všade bolo bielo a ticho. Keď sa zdvihol zo zeme, odvážil sa zakričať do nekonečnej snehovej lúky.

Chvíľu si myslel, že je na tomto mieste úplne sám, no mýlil sa. Zrazu sa ozval hlas, ktorý bol pokojný, ale zároveň mohutný ako hlas padajúceho vodopádu. Padal, padal, padal. „Neboj sa, nič sa ti nestane. Nič ťa nebolí?“ Ondrej sa vystrašil, cítil, ako mu na rameno niekto položil ruku. Pomaly sa otočil, ale nikoho nevidel. Vyvalil oči, div mu z jamôk nevypadli. Stále cítil ruku na ramene, no snažil sa presvedčiť sám seba, žeto nič nie je. Hlas sa znovu ozval: „Čím viac o mne pochybuješ, tým menej som pre teba skutočný. Skús sa na mňa spoľahnúť a uvidíš ma.“ Ondrej len bez slova stál a pozeral sa na sneh. Hlas pokračoval: „Čaká ťa skúška.“ „Čože, skúška?!“ Ako to myslíš?“ Ondrej sa s hlasom začal rozprávať. Hlas mu odpovedal: „Nepýtaj sa a pod' za mnou. Aha, ale ty ma nevidíš. Podám ti ruku. Vystri tú svoju!“ Ondrej natiahol ruku dopredu, zacítil vtáčie perie, ale zrazu mu začala ruka horieť. Ondrej sa vyľakal, zvrieskol a bezhlavo utekal. Na chvíľu zastal, no ruka ďalej horela, vlastne len akoby okolo nej tancovali plamene a vôbec to nebolelo. Odkiaľsi sa opäť ozval hlas: „Polož ruku na zem.“ Ondrej poslúchol.

Ocitol sa uprostred zvláštneho kruhu, ktorý obklopovali plamene. Jeho štyri časti mu pripomínali ročné obdobia. „Sme v mojom hniezde,“ povedal obrovský ohnivý vták, ktorý bol predtým iba hlasom. Ondrejovi bolo zrazu všetko jasné. „Tvoja skúška odvahy sa skončila.“

Vtedy sa okružle hniezdo zmenilo na obrovskú dieru a Ondrej padal. Ondrej padal a padal, zdalo sa mu, že bude padať donekonečna. Pri páde si všimol, že ho obklopujú fialové kruhy. No teraz to nebolo dôležité, oveľa viac Ondrej rozmýšľal o ohnivom vtákovi a snehu v lete, o skúške odvahy, o svojich narodeninách, natiahol ruku a... našiel sa na snehu. Zasa som tam, kde som bol, pomyslel si.

Okolo neho začali pobežovať čudní škriatkovia s veľkými ušami. Ani jeden z nich si však Ondreja nevšimol. Ondrej ich chvíľu pozoroval, snažil sa prísť na to, čo robia. Ale keď už nevedel obsedieť na jednom mieste, pozrel sa na hodinky. Bolo presne dvanásť. Dvihol hlavu a všetci škriatkovia sa prestali hýbať, doslova stuhli. Až vtedy sa Ondrej odvážil postaviť a ísť k nim bližšie. Zastavil

sa pri prvom a opatrne sa ho dotkol. Škriatok sa začal hýbať v takom tempe ako dovtedy. Rozbehol sa dopredu, potkol sa však o Ondrejovu nohu. Spadol na zem a z rúk sa mu vysypali ozubené kolieska. „Počkaj, pomôžem ti ich pozbierať,“ povedal Ondrej. Škriatok sa obzrel za hlasom, keď Ondreja zbadal, skoro sa potkol ešte raz a snažil sa ujsť. Jednou rukou ešte zbieral popadané kolieska a tak na útek nebol čas. Keď si bol škriatok istý, že Ondrejovi neujde, povedal: „Naozaj mi chceš pomôcť?“ „Áno,“ odpovedal Ondrej. „Tak posuň hodiny dozadu.“ „Ale aké hodiny a ako,“ nerozumel Ondrej. Škriatok prstom ukázal na obrovské hodiny nad nimi. Ondrej od údivu otvoril ústa, predtým si ich nevšimol. Vyzerali presne tak ako jeho hodinky na zápästí. „My sme časomierkovia,“ povedal škriatok. „Máme na starosti to, aby všetci oslávili svoje narodeniny v správny deň a nezabudli na nich. Ale ty si nás vyrušil pri práci a všetko sa o dve minúty posunulo. Nič nie je správne.“ Ondrej si vzdychol a posunul ručičky na hodinkách späť. A vtedy...

Padal a padal, až kých zrazu nesedel v kuchyni na stoličke a pred ním bol rožok s maslom. A vtedy sa Ondrej potešil, že už má desať rokov.

IBRAHIMI MARIANNA, 10 rokov

Príbeh noci

Mesto prikrýva tma. Všetci sa už chystajú spať, len na jednom mieste sa všetko prebúda. Tu každú noc začína pravý nočný život.

"Jáj, ako som sa dobre vyspal. Mám chuť na dobrého šťavnatúčkého cvrčka alebo na malú myš," naťahuje sa gekon Tom.

"Nerob si chute na moje mláďatká!" zapišťala myš Bela.

"Vedúci nášho zooshopu mi jedno s radosťou dá! Ľudia aj tak nemajú radi myši, všetko čo vám príde do cesty poškodíte!"

"Pche, my obetujeme životy pre tento svet, pracujeme na najväčších vedeckých výskumoch. Žiaden gekon nemá toľko odvahy ako myš!" pišťala urazene Bela.

Zrazu gekon Tom zbadá pohyb. To cvrček Bob prebehol po teráriu a schoval sa pod list.

"Teraz na teba nemám chuť, si moc chudý!" upokojoval ho Tom.

"Neverím ti! Keď vyleziem, zješ ma!" cvrlíkal nasmelo Bob. "Vidím ako sa zalizuješ!"

Gekon oblizovaním zachytáva pach z okolia. Podľa toho vie ľahšie určiť či je v blízkosti potrava, človek ktorý sa o neho stará, alebo zacíti nebezpečenstvo. Keď je dosť najedený, potravu si tlačí do chvosta a čerpá z nej, keď je hladný. Vďaka tomuto vydrží bez potravy veľmi dlho. Pre človeka je úplne neškodný, naopak je užitočný ničením škodlivých druhov hmyzu.

"Ja mám chuť na šťavnatého cvrčka a nie na takého vychrtlíka ako ty! Nechám ťa ešte trochu porásť, až potom ťa zjem!" ospalo vysvetľoval Tom.

"Neverím ti, ak ma nezješ ty, tak tvoj kamarát!" bránil sa Bob.

"Aký kamarát?" čuduje sa Tom.

"No môj iste nie! Keď si spal ho doniesli."

Tom začne šľahať jazykom a skutočne cíti, že tam ešte niekto je. Rozbehne sa na obhliadku terária. Čuch ani Bob ho neklamali. Pod pníkom ležal malý gekon.

"Ahoj, ja som Oľga. Spal si keď som prišla." Tomovi sa zablýskalo v očiach. Vyplazoval jazyk takou rýchlosťou, že musel mať svalovicu. Takú príjemnú vôňu ešte necítil.

"Som hladná z toľkého cestovania, je tu niečo na jedenie?" Pýta sa Oľga.

"Máme tu jedného cvrčka, ale ten je ešte vychrtlík. Ak chceš, tak ti ukážem, kde mávame ovocný dezert", a spoločne sa vybrali k miske na druhom konci terária.

"To je ale dobré." Pochutnávala si Oľga, ale jej zrak stále nerúšal Bob. Sledoval ich a schovával sa za listy.

"Nebehaj tu stále, lebo ťa zjem vychrtlík!" povedal nazlostene Tom Bobovi.

"Ja som ale veľmi hladný. Nechajte niečo aj mne! Aspoň trochu oblízať. Keby som bol na lúke, zjedol by som toľko vošiek, že by mi brucho praskalo a ľudia by si ma za to vážili. Tu som v teráriu a ešte ma naháňajú príšerné zvery čo vyzerajú ako had. Nemôžem ani spať, ani jesť" cvrlíkal Bob.

"Však poď si dať, Oľga všetko nezje a ja mám plný chvost", zalizuje sa Tom.

Bob rozmýšľa čo má spraviť. Hlad je ale silnejší ako strach, veď Tom ho predsa volá vychrtlík.

"A naozaj ma nezješ? Ani ty ani Oľga?" ubezpečuje sa Bob.

"Isteže nie, len si poď dať. Nech si tučnučký a šťavnatučký, však Oľga?"

"Áno", zalizuje sa Oľga.

Bob vylezie spod lístia a nesmelo sa približuje k miske s dezertom.

"Mňam, takú dobrotku som ešte nejedol", trochu si odjedol, ale jedným okom stále sledoval gekonov. Tí hľadeli na neho každý z jednej strany a vrteli chvostíkmi.

Chmat.....Oľga zjedla Boba. Spokojne sa ešte pár krát zalízla a spolu s Tomom sa uložili spať.

Začal nový deň.

"Dobré ráno, akú ste mali noc?" prišiel ráno majiteľ zooshopu a kontroloval zvieratká. V tom vstúpili do predajne prvý zákazníci.

"Dobré ráno, my máme objednaného malého gekona."

"Áno, včera prišiel." vybral Oľgu do prenosky a podal zákazníkom. "Je to samička, pekne sa o ňu starajte".

Tak ostal Tom znovu sám.

KÓKAYOVÁ KAROLÍNA, 8 rokov

Nikto nie je dokonalý...

Narodila som sa ako každé iné bábätko – z bruška. Mala som malý noštek, modré očká, malé nohy a „dve“ ruky. Teda, iba jednu. Druhá bola len taká polovičná – ohnutá, so zatvorenými prstami.

V škôlke sa mi všetci vysmievali, okrem mojej kamarátky Emky. Všetci chceli vedieť, čo mi je, ale ja som sa o tom nechcela rozprávať. Keď som bola školáčka, tiež sa ma všetci vypytovali, tak som im to prezradila. Keď som bola malá, bola som veľká a ujo doktor ma nevedel vytiahnuť. Nakoniec sa mu to podarilo, no odvtedy mám jednu rúčku inú, ako ostatní.

Maminka hovorí: „Nikto nie je dokonalý, každý človek je výnimočný.“ A ja som. Cez prestávku nebehám ako ostatní, ale jem. Tancujem, hrám divadlo, recitujem, spievam , veľa sa smejem a pekne sa obliekam. Mám veľa kamarátov, lebo je so mnou sranda. Keď vyrastiem, budem predavačkou, speváčkou, herečkou, alebo režisérkou ako pani učiteľka na divadelnom krúžku. Môžem byť čím chcem.

Pretože som výnimočná... .

Cena Slniečka

FÓNODOVÁ LINDA, 10 rokov

Žaba Gaba

Bol raz jeden pes, ktorý sa volal Rapka. Jedného dňa sa vybral do parku a tam stretol žabu Gabu. Ale tá žaba bola veľmi zlá. Žaba Gaba a pes Rapka sa začali hádať, že kto je lepší kamarát. Žaba Gaba tvrdila, že ona je lepšia, lebo je srdečná a milá. Psík Rapka zas hovoril, že on je lepší kamarát, lebo každému vždy pomôže. Ale keďže sa nevedeli dohodnúť, tak sa opýtali kamarátov – ostatné zvieratká, že kto z nich je lepší kamarát. Všetci povedali, že Rapka. Žaba Gaba sa veľmi urazila, preto začala všetkým robiť napriek a ubližovať. Ale zvieratká to už nevydržali, preto vyhlásili, že odteraz žaba Gaba bude zodpovedná za poriadok a čistotu v dedine. Odvtedy bolo všetkým dobre, lebo žaba Gaba nemala čas na zákernosti, a aj dedina bola veľmi čistá.

POÉZIA II. veková kategória

TKAČUKOVÁ ANASTÁZIA, 11 rokov

Spolu

Ponad gánok nôti vánok
uhrančivé tóny,
na priedomí si škovránok
na bidielku tróni.
Zanôť aj ty, ty rod vtáčí,
koľkože ti hrdlo ráči!
Pomôž vánku na tom gánku
spievať mámvú spievanku.

Zurčí vlnka, sladko brnká
žblnkajúce tóny.
Malá rybka si s ňou hmká
pod kamienkom v tôni.
Spojme sily, mokré víly,
rozozvučme vodné víry!
Spestríme si náš svet nemý,
pošteklíme svoje vnemy.

Kvapka dažďa kvápe z raždia
skackajúce tóny.
Za ňou druhá, vlastne každá
slonie slzy roní.
Podme spolu zahnať smolu,
zatancujme si tu dolu!
Rozveseľme všetkých všade,
nech je radosť kade-tade.

Stará lipa

Jemná vôňa vanie z kríkov,
nežnosť dáva krajine.
Smutno spieva stará lipa
cítiať, že sa pominie.

Teplé vetry podúvajú,
pohladia ju po lícach.
Do uška jej pošepkajú:
„Nebud' smutná, mladica.“

Jarné ráno

Sedmokrásky rad po rade
rozkladajú lístky mladé,
aby ich slniečko
vyobjímalo.

Púpava si dvíha hlávku,
pokukuje ponad lávku,
prižmuruje viečka,
zíva ospalo.

Popri hrozne zunia včely,
sajú nektár i peľ včelí,
naplňajú kôš.
Zatúlaná drobná lienka,
nezbednica, ešte v plienkach,
lapila si voš.

OLEJNÍK JAKUB, 11 rokov

nezmyselná zelená

zelené rastliny
zelená hlina
zelená snežienka
hlina
konár
bielo zelená
hlina snežienková
rastliny v hline
zelený konár
zelená
zelená
zelená
všade samá zelená
a jar

mama

moja mama je ako
porcelánový svietnik
rozdáva svetlo každému
no ľahko vyhasne
keď má zlú náladu
je to ako by bol svet zrazu čierno-biely
niekedy sa až tak zrúti
že sa rozbije
veľmi ťažko potom svietnik
zlepíte a zapálite
tak je to aj s mojou mamou
je ako najťažší oriešok
treba vedieť
ako ho otvoriť
a potom v ňom nájdem
to dobré

jeseň

jeseň je paleta maliara
ktorá mu spadla na zem
išiel ju zdvihnúť
keď tu zrazu
sa začal liať dážď
vymyl farby a potom
sa na paletu vyliala
magická farba zimy
biela a nič iné
len biela

RUSŇÁKOVÁ LENKA, 13 rokov

Sestra

Pohladím ťa vôňou ruží,
ovejem ťa vánkom snov.
Nepoviem ti po čom túžim,
chcem byť strážcom,
blúdiť tmou.

Chrániť, mlčať, milovať,
na teba sa spoliehať.
Hladať tvoje plavé vlasy,
chodiť s tebou,
meniť trasy...

Chyba

Najväčšou chybou môjho života
bol strach,
že chybu urobím.

A to ma posunulo ďalej.
Nádej,
že som bezchybná,
aj keď som nebola.
Sebe som klamala.

Stále som verila,
že ty,
že on
a ona tiež!
Veď vieš...
Myslela som,
že ma nesklameš...

Krajčírka pocitov

Láska občas znamená,
byť chvíľu na kolenách,
so slzami vo očiach.

Po nociach mávať nočné mory,
báť sa.
Schúliť sa do kľbka vlny,
bledý, smutný uplakáný.

Ja mám lásku,
ako niť skúseností.
Pomaly cez oko ihly ju prevliekam
a keď je dosť dlhá, odstrihnem
a zašijem ňou rany.

Skok z útesu

V mojom živote,
sú dni ... dva dni.
Ktorých tvrdé údery,
sa márne snažia,
preraziť cez moju bránu,
osadenú chirurgickou oceľou.
Aj keď sa dotkneš,
neublíži.
Volajú sa
Plač a Nádej.
Po vašom...
Včera a Zajtra

ŠTOFIRA JÁN, 14 rokov

O prírode

na lúke ležiac
ponorený zmyslami
do očarujúceho leta
sa snažím prírode
vyznať lásku
na otázku
prečo?
odpovedám
je najkrajšou dámou
akú som kedy videl
láka ma do svojich sídel
tajomnou vôňou
s ňou
som ako v siedmom nebi
nebyť
nej
nie som...

Vrbina

V úzkom pruhu roviny
pokrútený samopašne
blyští sa potôčik
sťa cínová obruč.
Ťažké vetvy vrbiny
poskrúcané saroztopašne
čeria mu hladinu
mocne sa zomknúc.
Neskôr sypú v povetrí
postriebné krôpky vody
frkajúc všade
slzy si zotrú.
Potom rýchlo – raz, dva, tri –
prichystané do pohody
túlia sa v objatí
nežne sa obtrúc.

PRÓZA II. veková kategória

SEMKOVÁ ANNA, 13 rokov

Do detailov

Tvoj život bol vždy tajomnou neznámou, ktorá pozostávala od palcov na nohách až po konččky vlasov zo samých maličkostí. Istý čas si si dokonca myslela, že on samotný je len jedna veľká malichernosť. Ako ten bochník chleba, o ktorom si mi vtedy vravela.

Ideš si zo školy autobusom, prší. Sedíš pri okne, v rohu. Kvapky dažďa sťa slzy dobrých duší sa rozbíjajú o okná autobusu. A pod nohami stresom omráčených cestujúcich sa poukazujúc na uspávajúci pohyb autobusu kotúľa bochník chleba. Zafúľaný, domáčaný, neviditeľný a malicherný. Len ty ho sleduješ smutným pohľadom. Myslíš na to, že niekde ďaleko má ten bochník svoje miesto. Miesto, na ktorom chýba. Vieš, že od neho môže závisieť toľko vecí – toľko životne dôležitých maličkostí.

Vystúpiš z autobusu do sveta, na ktorý sa každý pozerá, no nikoho nezaujíma, nikto mu nerozumie. V zhasnutých okienkach panelákov vidíš drobných umelcov. Vždy ťa fascinovali. Veľa o nich rozmýšľaš, keď nemôžeš zaspáť. Skryješ si jedného umelca pod vankúš a o polnoci si ho dôkladne obzeráš. Vždy si si predstavovala, že umenie funguje ako portál do iného sveta – krajšieho ako ten náš. No každý umelec sa ho vždy dotkne len špičkami prstov. A potom spadne tvrdým pádom späť na Zem. Tá nie je zlá, no krajina umenia v akomkoľvek svetle je vždy lepšia. Niektorí umelci nezvládnu toľké sklamanie z žitia na tom horšom svete a spadnú cez okraj. No iní sa držia – ako ten tvoj vlastný pod vankúšom.

Dokážeš sa rozčúliť i zarmútiť nad vecami, o ktorých iní ani nevedia. A najviac – najviac ťa vždy trápila rieka. Prišlo ti to také zvláštne – kým tiekla tak, ako všetci čakali, kým tancovala ako oni pískali, nikto sa na ňu pozeráť nechodil. Až keď rieka ronila viac sĺz ako bolo normálne, zrazu bola stredobodom vesmíru.

Iba ty sa na ňu chodievaš pozeráť každý deň – stojíš na moste, do rúk chytáš cudzie slzy a myslíš na to, koľko umelcov dnes

nespadlo cez okraj. Potom sa na riekú usmeješ a odídeš si najkratšou cestou nikam.

Po ceste si všímaš budovy – a deti v malých okienkach Ježibabiných chalúpok. Zahanbené hlavy majú sklonené k zemi a každé z nich sedí vo svojom vlastnom kúte. Ich vlastné názory im niekto odsekol mačetou. Kým prichádzaš domov, počítaš ich.

Ale keď od rieky chodíš v zime a sneží, počítaš namiesto nich snehové vločky, čo ti cestou spadnú na ruku. Všetky vždy radšej zomrú, ako by mali byť s tebou. Kým im ty voláš sanitku, navždy miznú z tvojho života. Jediné, čo po sebe nechajú, sú podráždené nervy na tvojej pokožke. A ty v ceste pokračuješ ďalej a rozmýšľaš, ako rodičom vysvetlíš, že si zavolala sanitku pre snehové vločky.

No keď nesneží, občas sa usmeješ, lebo ti napadne ako snehovú guľu hodíš do vriacej vody, zmizneš v kúdole vodnej pary a všetky tvoje problémy zmiznú spolu s tebou.

Ale potom si uvedomíš, že tak to nefunguje.

Jedinou tvojou útechou zostáva čaj, ktorý ti nechutí, no dostávaš ho darom každé Vianoce od ľudí, ktorých vkus je ti cudzí. Na dne šálky sa usádzajú nesplnené sny a snažia sa zmeniť tvoj postoj. No ty im aj tak neveríš.

Správaš sa vždy ako bytosť z iného vesmíru. No aj ty si len človek. Utekáš od problémov vždy ďalej ako vládzeš. A keď už po tretíkrát nestačíš utekať, ľahneš si na zem a snívaš, že zem ťa zhltnie. Okolo teba krúžia ľudia, ktorých nikto nevidí a prihovárajú sa ti po japonsky. Chcú zmeniť tvoje postoje a naučiť ťa rozprávať, no ty im nerozumieš. Nehovoriš nič, utekáš preč. Ocítáš sa medzi ľuďmi, čo sú stredom vesmíru. A ty si tá jediná planétka, čo sa okolo nich odmieta krútiť.

Utekáš ďalej, dúfaš v západ slnka. A po ňom – v noci – píšeš mierové zmluvy sama so sebou. Prisaháš, že sa zdôveríš. No dobre vieš, že to sa nestane.

Lebo najťažšie slová – to sú tie, ktoré ti vždy uviaznu v hrdle tesne pred tým, ako ich povieš nahlas.

WE

Zahmlievalo sa mi pred očami pre šero, ktorému som čelila. Celé mesto bolo ponorené do tajomnej atmosféry, za ktorú mohlo hlavne jesenné počasie. Kamkoľvek ste sa pozreli, všade boli ľudia. Deti, školáci, dospelí i starci a takmer každý sa niekam ponáhal, i keď bolo iba jedenásť hodín dopoludnia. Vždy bolo pre mňa zaujímavé pozorovať ľudí a v mysli odhadovať, aký majú asi život. Často na mnohých bolo vidno, či sú práve šťastní alebo smutní. Držanie tela, výraz v tvári, ale najmä pohľad. V niektorých očiach žiari plno hviezd, zatiaľ čo v iných vidieť len prázdnotu. Každý jeden človek pobežujúci po námestí má niečo za sebou a niečo pred sebou. „Aha, tento musel prežiť niečo zlé,“ pomyslela som si vždy, keď som uvidela nejakého hrbáča s prázdny výrazom a s vlasmi padajúcimi do tváre prechádzať pomalým krokom okolo mňa. Na prvýkrát dokážete odhadnúť, ktorého človeka už veľa nečaká, ale i to, že niekto má budúcnosť žiarivú ako najkrajší pohľad na hviezdy na nočnej oblohe. Môžete si vymyslieť akúkoľvek „diagnózu“ a hneď viete, ktorý človek na ňu trpí. A ak nie ten, na ktorého práve pozeráte, tak nejaký určite. Preto vždy, keď upadám do zúfalstva, pomyslím si, že ľudia prežívajú omnoho horšie veci. Sú pre mňa neznámi hrdinovia. Ale v poslednom čase ich toľko nepotrebujem. Nič zlé (a ani nič extra dobré) sa mi už dlhšie neprihodilo. Môj život je teraz pokojný. Až príliš pokojný na to, aby sa všetko čoskoro prevrátilo naruby...

Pokojne som sedela na svojom mieste a na stehnách som mala položený skicár a ceruzku. Vždy si ich so sebou beriem, no zvláštne je, že dnes som doň nenakreslila ani čiarku a ak som aj začala s náčrtom, hneď som stránku vytrhla a odhodila. Sedela som opretá chrbtom o strom s Nirvanou v ušiach a z výšky som pozorovala ľudí. Nepripadalo mi to zvláštne. Žijeme vo svete plnom temných duší, takže neškodné dievča, ktoré si všima len o trochu viac, by nemalo byť problémom. Bol to pre mňa jeden z tých klasických, obyčajných, trocha nudných dní. Aspoň zo začiatku. A potom – neviem, či sa mi to iba zdalo, alebo za mnou naozaj zašuchotalo lístie? Bolo takmer

bezvetrie, takže v tom nebol vietor, zato zvuk bol teraz celkom zreteľný. Vytiahla som si slúchadlá z uší a vypadla tak zo svojho sveta. Rozhliadam sa naokolo – nikde nič podozrivé. Vlastne, kto by tu tak okrem mňa mohol byť? Nevedela som o nikom inom, kto by sem chodieval. Ja som tu trávila väčšinu svojho voľného času, keď skončila škola. Rodičom hovorievam, že idem do knižnice. Aspoň sa viac nevypytujú a sú celí bez seba, že som taká usilovná študentka. Ako by som toto miesto popísala? Zopár stromov na nenápadnom kopčeku priamo oproti námestiu. Keď som bola malá, chodievali sme sem s otcom. Vedeli sme o ňom iba my dvaja. Som mu neskutočne vďačná, že mi ho ukázal. Vyrušil ma ďalší zvuk, tentoraz praskanie konárov. Nie, dnes tu určite nie som sama. Trochu ma to vystrašilo a slúchadlá som si do uší už nedávala. Sedela som na zemi, obzerala sa napravo i naľavo, ale nikde nič podozrivé.

„Zaujímavé sledovať ich, čo?“ ozval sa tesne vedľa mňa chlapčenský hlas. Strašne so mnou myklo a aj srdce sa mi rozbúchalo akosi rýchlejšie. Otočila som sa za tým hlasom a uvidela som vysokého čiernovlasého chalana, stojaceho tesne vedľa mňa. Na tvári mal neurčitý výraz, ktorý som nevedela definovať. Pokojne si prisadol ku mne a vystrel si nohy do trávy. Ja som ale pokojná nebola. Nechcela som dať najavo svoje zaskočenie. „To áno,“ odvetila som až po chvíli. Pozorne som si ho prezerala. Sedel len pár centimetrov od mňa, upieral na mňa svoj pohľad a to ma desilo ešte viac. Zaujímalo by ma, kde sa tu tak zrazu vzal. „Ty si sa ma zľakla,“ spýtal sa a ja som si stihla všimnúť, že má naozaj tmavé oči. „No....celkom aj áno! Vieš, sedávam tu úplne osamote už nejaký ten čas a doteraz ma tu nikto neobjavil a teraz sa sem len tak dotrepeš ty....“ odvážila som sa mu povedať so zdvihnutým obočím. „Ľudia sú raz takí, nepredvídateľní. Všetky tie ich pohľady. To, ako sa pozerajú na druhých, ako sa pozerajú na teba. O každom by si vedela napísať hrubú knihu. Pozrieš sa na nich a hneď tušíš, ako na tom sú....“

Naozaj je toto skutočné alebo sa mi to iba sníva? Naozaj vedľa mňa sedí celkom cudzí chalan, ktorý rozpráva presne to, na čo v poslednom čase neprestajne myslím? „Toľko ľudí, toľko osudov,“ musela som ho zastaviť. Prestal rozprávať a zaujato si ma premeriaval pohľadom. „Neverím na osud, existujú len náhody, dobré aj zlé, a séria náhod, tú ľudia nazývajú osudom.“

A tak sme sa zoznámili. Chlapec, ktorého som z neznámych dôvodov nedokázala vôbec odhadnúť, vedel naopak o mne úplne všetko. „Si ľahko čitateľná,“ povedal raz, keď sme sa na mojom (našom?) mieste opäť stretli. Zakaždým, keď som sem prišla, vždy tu už sedel. Nevadilo mi to, naopak. Uvedomila som si, že mi tu vlastne celý čas niekto chýbal.

„Každý z nich je úplne iný, jedinečný,“ privítal ma, keď som aj so školskou taškou dorazila na teraz už NAŠE miesto. Bol zapozieraný na ľudí a na mňa ani nemrkol. Vedela som, že môžem pokračovať jedine v tejto konverzácii. „Aj ty si,“ ozvala som sa ticho. Vtedy na mňa konečne pozrel. Uprel na mňa zrak ako to robil vždy, keď som ho niečím prekvapila. Nevedel, čo povedať. Prvýkrát som mu vzala slová z úst. „Ty o mne vieš všetko, stačí sa ti na mňa pozrieť. Je najvyšší čas, aby som sa dozvedela teraz niečo ja o tebe. Ved’ ani neviem tvoje meno, ty moje poznáš. Začína ma desiť, že neviem nič o človeku, s ktorým sa stretávam každý deň. Ved’ ja ani neviem, vedľa koho tu vlastne sedím!“ snažila som sa mu vysvetliť. „Ver mi, že to ani nechceš vedieť.“ Znova sa zapozeral na námestie. Zamračené dni som viac nevnímala ako škaredé, keď tu bol on. Všetko sa zmenilo. „Ale ja chcem,“ presviedčala som ho ďalej. Až kým sa na niečo nezmohol: „Rád cestujem.“ To bolo všetko, čo o sebe prezradil. Cítila som, že ma potrebuje ochrániť pred sebou samým. Akoby som sa mala obávať toho, kým vlastne je. „Si na rade,“ prerušil zrazu ticho. Bola som zapozieraná na farebný list opúšťajúci bezpečné miesto na konári. „Ved’ o mne vieš všetko, a to som ti dokopy nič nepovedala.“ Prisunul sa ku mne bližšie a skúmal moju tvár. Stuhla som. „Máš šedé oči. Fakt krásne šedé oči. Nikdy nenesíš vlasy v cope, aj keď ti stále zavadzajú. Fascinuje ťa psychika ľudí rovnako ako mňa a keď si nervózna, hryzieš si spodnú peru.“ Naozaj si všíma také maličkosti? Iba som ticho sedela a zízala som naňho. „A teraz sa červenáš,“ dodal po chvíli. Sklonila som hlavu. Čo to so mnou robí? Zasmial sa a prehodil mi ruku okolo ramien. Prudko som sa vystrela ako struna a on svoju ruku okamžite stiahol. „Prepáč, ja len...“ pokrútil hlavou a vložil si hlavu do dlaní. Nevedela som, čo povedať. Prvýkrát som ho videla neistého.

Hoci sme sa rozprávali stále viac, v tomto záhadnom chalanovi som sa strácala. Bolo to zvláštne, ale tie dni by som za nič nevymenila. Vždy sedával na našom mieste a spoločne sme počúvali Nirvanu, sledovali svet v jesennom počasí a viedli sme nekonečné rozhovory. Ani trochu mi nevadilo, že ma pripravil o súkromie môjho obľúbeného miesta. Bolo mi s ním jednoducho dobre, to som si uvedomovala. „Kedy mi konečne prezradíš svoje meno?“ vyzvedala som. „Nepotrebuješ ho vedieť. Stačí, že poznáš mňa.“ Ale tých chvíľ, keď sme na seba bez slova niekoľko minút hľadeli, sedeli sme pri sebe nebezpečne blízko a prechádzala nami zvláštna energia, bolo čoraz viac. Až kým raz, keď sme sa o seba neopierali ramenami a nepozerali sa na seba, prudko nevstal a nezačal nadávať. Chytil sa za hlavu a neustále opakoval, že to nie je správne. Už si ku mne nesadol, povedal, že musí ísť niečo vybaviť a odišiel. Vedela som, že je to iba zámienka. Čo som však netušila, už ma viac nečakával na našom mieste, už sme spolu neviedli vyčerpávajúce rozhovory, nepočúvali sme Nirvanu a ja som sa začala báť, že ho nikdy viac neuvidím.

Pozorovanie ľudí už nebolo nikdy také zaujímavé, ako vtedy s ním. Sedieť opretá o strom nebolo to isté, ako sedieť a opierať sa o neho. Ani Nirvana v slúchadlách nebola ako tá, ktorú sme počúvali spolu na repráku. Nikdy predtým som nikoho nepotrebovala, teraz sa všetko zmenilo. Tak som zmenila miesto a zrazu som sa ocitla so slúchadlami na ušiach uprostred námestia, toho námestia, ktoré sme toľko spolu pozorovali. Bola som jedna z nich – ľudí s prázdnyim pohľadom, ktorí sa večne niekam ponáhľajú. Toto nie je správne, nepatrím sem, toto naozaj nie je moje miesto. Otočila som sa a pomalým, neistým krokom som sa vracala na svoje staré miesto. Ale nebol tam. Nádej, že ho ešte niekedy uvidím, definitívne vyhasínala. Raz zbadal jeden môj obrázok, čo som nakreslila a skôr, než som ho stihla pokrčiť, chytil mi ruku. „Nemôžeš to len tak vytrhnúť!“ upozornil ma, keď som medzi prstami držala okraj papiera. Ceruzkou tam bola nakreslená čierna ruža. „Je krásna, ja už nikdy nechcem vidieť, ako sa podceňuješ. Žiadne trhanie strán, jasné?“ Poslušne som vtedy prikývla. Teraz tu sedím, spomínam na ten rozhovor, na kolenách mám skicár a na papier kreslím oči.

Čierne oči. Jeho oči. Akoby sa na mňa z toho papiera naozaj pozerali. Nevytrhla som tú stranu. Len som zatvorila skicár a so zatvorenými očami som si oprela hlavu o strom. Bol vlastne tiež ľahko čitateľný, zrazu mi všetko dávalo zmysel. Prestal sem chodiť, lebo ma potreboval chrániť pred sebou. Nikdy mi o sebe nič vážne neprezradil, nemala som to vedieť. Ale keď to začalo byť medzi nami vážnejšie, odišiel. Utekol. Utekal ako ľudia na námestí pred svojimi vlastnými problémami. Začínala zima, bolo už oveľa chladnejšie, objavili sa prvé vločky snehu. Nedalo sa tu už tak dlho sedieť a ani námestie nebolo už tak plné ľudí. Musela som sa vzdať tohto miesta, ale bolo ťažké nemyslieť na tie dni. Nemyslieť na naše prvé stretnutie, na záhadný šuchot lístia, praskot konárov, na jeho tmavé oči. Chcem ich znova vidieť, neskutočne mi chýbajú.

Prišla jar a všetko začínalo odznova. Slnko pripravilo oblohu o jej šedivú zimnú tajomnosť, stromy kvitli a námestie sa opäť hemžilo ľuďmi. Mali pred sebou nové začiatky. Lúče slnka ma príjemne hriali a prišlo mi celkom prirodzené, že znova počujem známe melódie od Nirvany. Potom som začula prskanie suchých vetvičiek. „Mimochodom,“ ozvali sa spoza mňa tie žiarivé čierne oči, „volám sa Mike.“

JENČÍKOVÁ LUCIA, 12 rokov

Lada a vlk

„Jedného chladného večera istý muž zablúdil v lese. Prosil Perúna o pomoc a ten mu ukázal cestu. Koniec.“

„To neplatí!“ vykrikla malá Lesana.

„Bolo to krátke!“ pridala sa Jaroslav.

„A nudné!“ zagúľala očami Lesana.

Lada, najstaršie dieťa, sa ticho hrala so svojimi havraními vlasmi. Bola znudená už celý večer. Babička rozpráva najkrajšie príbehy. Sudičky, víly, démoni. To všetko je oveľa zaujímavejšie ako dedkove príbehy. Chodieval k nim pravidelne a všetky deti ho počúvali.

Všetky, okrem Lady. Nemala rada tie krvavé historky. Lenže dnes sa dedkovi nechcelo rozprávať a babička nemohla.

Lada otrávene zoskočila z postele a vyšla z podzemnice.

„Lada,“ okríkol ju dedko.

„Neboj,“ zakričala Lada, „obetisko ma nezaujímá.“

Pomaly pricupkala na malý dvorček. Matka práve krmila dobytok.

„Mami, môžem tu byť s tebou?“ prosíka Lada.

„Nie, Lada, mám tu prácu. Nevidíš?“

„Lenže ja to tam už nevydržím. Je tam hrozná nuda.“

Mama sa chytila za hlavu: „Teba nudí hádam všetko. Ale že si to ty, môžeš ešte chvíľu zostať vonku.“

Lada vyliezla na strom Odtiaľ vidí celé okolie. Mohutné palisády opevnenia veľkého hradiska Havránok. V diaľke uzrie Liptovskú Maru, zajtra sa tam pôjde kúpať. Otočí hlavu smerom k obetisku. Fuj! Všetci tam chodia, len ona nie. Neznáša pohľad na krvavé obrady. A vôbec, podľa nej by bohom stačila aj jedna krava. Hlupáci! Stvorila ľudí a potom im ich kážu zabíjať! Svojich synov, dcéry... A čo tam hore vlastne robia? Jej predstavivosť pracuje na plné obrátky. Výsledkom sú vtipné, komické obrazy. Vždy jej vraveli, že má bujnú fantáziu. Ona je však s týmto darom spokojná.

Toho roku priniesla Vesna jar skoro. Zajtra budú vynášať Morenu. Lada sa usmeje, na to sa teší. Zrazu si uvedomí krásu sveta, prestane byť znudená.

Začalo sa stmievať. Ladinu pozornosť upúta čosi nezvyčajné. Z lesa vybehol veľký snehobiely vlk. Lada takmer spadla zo stromu. Okamžite jej prebleslo hlavou – Chors, boh lunného svetla!

Zliezla zo stromu. Vzala stehno z ovce, ktorú ráno zabil jej otec. Tichučko sa blížila k lesu. Čaká... Biely vlk ju nehybne pozoruje. Lada je očarená. Ani trochu sa nebojí. Natiahne ruku so stehnom smerom k vlkovi. Vlč pozrie vďačne na Ladu, podíde k nej a začne žrať.

„Chors,“ zašeptá Lada, „som rada, že ti chutí. Toto je moja malá obeta.“ Vtedy Chors obližne Lade ruku. Ladu to posmelí a pohladká ho.

„Lada,“ počuje z diaľky mamin hlas.

„Už musím ísť, Chors. Nikdy na teba nezabudnem.“

Neboj sa strašidiel

Evka začula šramot pod posteľou. Mátohy! prebleslo jej hlavou.

„Nemôžete tam byť ticho? Snažím sa zaspáť!“ okríkla ich.

Mátohy sa na ňu súcitne pozreli. Evka nakukla pod posteľ a vytiahla spopod nej svoju najobľúbenejšiu mátohu – chlpatú modrú guľu. Opäť si ľahla, pritúlila ju k sebe a rozplakala sa.

Už druhýkrát! Už druhýkrát ju rodičia nechali doma samu. Ale teraz jej klamali. Sľúbili, že podvečer budú doma. Už je polnoc a po rodičoch ani chýru!

Prvýkrát sa to stalo, keď bola Evka ešte malé dievčatko. Oco a mama, ako rodičov volala, museli odísť na nejakú pracovnú večeru, a preto zavolali babke, aby prišla Evičku postrážiť. Lenže babka, ako vždy, zaspala.

V ten deň Evka uvidela mátohy po prvý raz. Ale nebála sa ich, len sa s nimi hrala. Vtedy však rodičia prišli o deviatej. Dnes tu mali byť o ôsmej a ešte tu nie sú!

Odbila jedna. Evička zapne telku. Dávajú nudné telenovely a politické relácie. Pozerá na telku a opäť sa rozplače. Mátohy začnú vyliezať spod postele. Ľutujú Evku, a tak ju začnú hladkať.

Čo ak sa k nám niekto vláme? Čo ak sú tu strašidlá? Mátá v hlave utrápenej Evke. Už sa začala aj triasť. Mátohy videli, že je s ňou zle.

„Niečo ti poviem,“ ozvala sa sivastá mátoha, „strašidiel, zlodejov a duchov sa báť nemusíš. Nezabudni, že dokážeme vyrásť, takže keby sem prišiel zlodej, okamžite zuteká. Ani duchov sa obávať nemusíš, sú milí, ver mi. A strašidlá neexistujú. Báť sa môžeš písomky alebo skúšania v škole. A ani toho sa báť nemusíš, si šikovné dievčatko!“

Dve hodiny. Evka konečne zaspáva... Zrazu ju zobudí šramot kľúčov. Uteká do predsieni, kde stoja rodičia.

„Evička, to som rada, že si v poriadku! Prepáč nám, prosím, mali sme zavolať susedom, že sa nám pokazilo auto!“ zvolala mamka a objala ju.

„Keby sme nepovedali, že máme doma deväťročného dieťa samo, trčali by sme tam až do rána,“ povedal ocko a tiež ju vystískal. „Hneď zajtra ti kúpim mobil, aby sa už nič také nezopakovalo.“

„A vieš čo? Poď si ľahnúť k nám,“ navrhla mama.

A Evka išla, ale predtým žmurkla na sivastú mátohu, ktorá sedela na Evkinej posteli a tvárila sa, že je plyšák. A mátoha jej žmurknutie odplatila.

To ty, Aša

Nikomu som doteraz nepovedal, že v mojej škole na mňa čakalo v poslednom čase len učenie, známkovanie, bitka a posmech. Báľ som sa, že mi aj tak nikto nebude veriť. Mišova banda si na niekom potrebovala vybiť zlosť na učiteľov, rodičov a možno aj na celý svet. No a ja som skvelý fackovací panák. Som chudý, s okuliarmi a na telesnej prepadám. Pamätám sa, ako som plakal, keď som došiel domov s guľou z telesnej. Mamka vtedy skoro umrela od smiechu a tatko ma utešoval, že je absolútne jedno, aké mám známky z telesnej. Mal som tatka rád. Aj keď občas som mal pocit, že práca mu je prednejšia ako rodina. Tatko robil v jednej stavebnej firme a takmer nikdy nebol doma.

Moja mamina je učiteľka v škôlke. Nemá veľmi dobrý plat. Ale hovorí, že práca ju baví a má tam aj kamarátky. A aj cez prázdniny občas varuje deti, ktorých rodičia sú v práci. Ja som cez prázdniny doma sám alebo pomáham mame v robote.

Jedného dňa k nám do triedy prišla nová žiačka. Mala polodlhé čierne vlasy, modré oči a skoro bielu pokožku. Čižmy jej zakrýval hrubizný modrý kabát, ktorý si hneď vyzliekla. Jej mama, čo s ňou prišla, bola rovnaká, len nebola taká bledá. Po chvíli sa rozlúčila s učiteľkou, dievčaťu zamávala a odišla.

Triedna povedala: „Deti, toto je vaša nová spolužiačka. Volá sa Aša a prišla z Kyjeva.“

Pár dievčat zozadu sa zachichotalo.

„Aša, a prečo ste sa presťahovali?“

„Ocko si tu našiel prácu. A v Kyjeve bola zima a mamine už z toho trochu šibalo a chcela sa vrátiť na Slovensko, tak sme sa sťahovali.“

Aša si sadla vedľa mňa a usmiala sa. Tak som sa na ňu usmial tiež.

Na výtvarnej sme mali namaľovať katastrofu, buď prírodnú, alebo spôsobenú človekom. Aša nakreslila budovu s komínmi. Bolo mi jasné, že je to Černobyl. Ja som kreslil cunami.

Cez prestávku za mnou prišiel Mišo aj so svojimi chalanmi: „Tak čo, krpec, kde je tých päť eur?“

„Akých päť eur?“ pozeral som na neho a pomaly tušil, čo sa chystá.

„Hahaha, že akých!? Tie prachy, čo nám dlhuješ za ochranu!“

„Ty si mu niečo dlžný?“ ozvalo sa mi za chrbtom. Bola to Aša. Pokrútil som hlavou, že nie.

„Tak čo tu otravujete?“ otočila sa Aša k chalanom. „Chodte radšej natáčať na YouTube, ako hráte minecraft, a všetci budú spokojní.“

Vtedy zazvonilo. Uf, takže možno ma dnes nezmlátia. Kým prišla učiteľka, postavili sa pred Ašinu lavicu Tereza s Emou, dve najukecanejšie baby z triedy.

„Keď budem dospelá, budem vizážistka. Takto ako ty by som sa nikdy neobliekla!“ s posmechom povedala Aši Tereza.

„A ja budem módna návrhárka,“ ozvala sa Ema. „Veru takto sa u nás neobliekame... A čím chceš byť ty?“

„Ja budem deratizérkou,“ povedala rozhodne Aša.

„Fúj, deratizérka? To budeš musieť každý deň mať v rukách myši a túlavé mačky? Blé....“

„A vieš, že keď budeš vizážistka, musíš si denne špiniť ručičky chemikáliami v kozmetike?“

Tereza sa zatvárila otrávene: „Chemikálie sa do maľovátiek nedávajú, ty ťapa.“

„A na mačky by deratizéra nikto nevolal, ty hlúpa,“ odsekla Aša.

Nepovedal som nič, ale v duchu som sa rehotal ako kôň. Aša sa mi začala rátať, že sa len tak nedá najväčším šéfkam v triede.

Cez veľkú prestávku ma na chodbe znova zastavil Mišo so svojou bandou a pýtal odo mňa peniaze.

„Tak naval tie prachy!“ zasyčal Mišo.

„Chalani, nechajte ho! Alebo vám to treba hovoriť po rusky?“ ozvala sa Aša. „On vám predsa nie je nič dlžný! Vypadnite!“

„Ale, ale, ale! Tak Máša si prišla chrániť svojho medveďa? Pred veveričkami, čo doňho hádžu šišky? Hahaha! To si pozriem!“

Aša sa zamračila, ale hneď sa zlovestne usmiala a povedala: „Tak drsník Miško pozerá Mášu a medveďa? Fiha, to je mi novinka!“

Pridal sa aj Maťo: „Mášenka už stihla ohlodať všetky jabĺčka na strome, potom spadla dole a rozbúrала mackovi úle!“

Aša sa pozrela na neho a zasmiala sa: „Aj ty, Brutus?“

Mišo sa teraz už fakt našťval. Vyštartoval proti Aši. Tá sa ale uhla a Mišo vrazil do steny. Celý zúrivy sa otočil, rozohnal sa a vrazil Aši poriadnu facku. Aša sa nadýchla, schytila ho za golier mikiny, vykročila ľavou nohou a v sekunde ho pravou nohou potkla. Mišo spadol na zem ako vrece zemiakov. Zrovna vtedy išla okolo riaditeľka, a keď zbadala Miša na zemi, začala kričať: „Aša, no to sa mi snáď zdá! Si prvý deň v škole a už biješ spolužiakov? Okamžite do riaditeľne!“

Aša sklonila hlavu a bez slova šla za riaditeľkou. Chvíľu som tam len tak stál a potom mi došlo, že Aša za nič nemôže. Ako najrýchlejšie som dokázal utekať, tak som bežal do riaditeľne. Cestou som takmer zrámoval fyzikára.

„Juro, kam sa tak ženieš?“ zastavil ma.

„Je to dôležité, pán učiteľ!“ vysvetľoval som.

„Tak teda bež, ale pomalšie,“ usmial sa.

Na dvere do riaditeľne som ani nezaklopal, rovno som vběhol dnu.

„Pani riaditeľka, to je inak! Aša si ma zastala pred Mišom a chalanmi! Musím vám povedať celú pravdu.“ A povedal som jej o Mišovi a jeho bande, o tom, ako ma šikanujú, o tom, že to pár deciek vidí, ale všetci sa Miša boja alebo si to nevšímajú.

Riaditeľka bola prekvapená: „No teda, to som nevedela! Prečo si to nepovedal svojej triednej alebo mne už skôr?“

„Hm, bál som sa. Že mi nikto nebude veriť. Že to bude potom ešte horšie...”

Riaditeľka sa usmiala: „Ale teraz si sa prestal báť, a to je dobre. S Mišom a jeho rodičmi sa ešte porozprávam. A vy dvaja teraz bežte domov!”

Keď sme s Ašou ticho kráčali na autobus, zrazu sa otočila a povedala: „Juro, ďakujem, že si si ma u riaditeľky zastal. A možno si práve zastavil šikanu na tejto škole.”

Pokrútil som hlavou: „To ty, Aša.”

Cena Literárneho informačného centra

ŠIKO JAKUB, 15 rokov

Ja, len ... taká malá rada do života. Ak si náhodou chcete pokaziť život, tak ako som si ho skazil ja, nech sa páči. V časopise si nalistujte jednu z posledných strán, prečítajte si pár inzerátov typu „Som rozvedená, 58- ročná žena a hľadám si partnera z východu.“, popremýšľajte nad životom, či sa naozaj oplatí volať o desiatej v noci na telefónne číslo, mimochodom, vtedy človek najviac upadá do depresí, či sa naozaj oplatí ísť s „dámou v rokoch“ na rande do kaviarne, len tak si posedieť, utešiť jej prázdne srdce a zahnať smútok vdovy.

Bože, čo by som len dal za to, keby som jej trošku pozdvihol ego, možno sa s ňou objal, rozlúčil sa s ňou a boli by sme vybavení. Nie, to by som sa nemohol volať tak ako sa volám, nemohol by som mať také „sakramentské“ šťastie a nemohol by som mať sklony ku gerontofílii. Áno, mám sklony ku gerontofílii. Nie až také, ale... no nikdy vás nepriťahovala žena po päťdesiatke ? Akože nie že by sa mi nepáčili mladé pekné ženy, ale žena pár dní pred prechodom ma jednoducho priťahuje. Áno, je to čudné, priznávam, ale nie som až na také staré, len na také trošku staršie, tak do 55. No a teraz po dôkladnej expertíze mojej osobnosti si spojme momenty a chvíle ako telefonát na inzerát, depresívny stav o 22:00, kaviareň na okraji mesta, romantická prechádzka v parku,

päťdesiatpäťročná vdova v priliehavých šatách a, samozrejme, môj sklon ku G. Vyriešime koreň rovnice $a x = (\text{Marika, love story})^2$. Po pár týždňoch vášnivého zoznamovania sa sme zistili, že máme veľa spoločných záujmov. Chodili sme spolu do kina, na nákupy, spoločne sme sledovali všetky zľavy v konkurenčných obchodných centrách. Skrátka, už sme neboli dvaja, ale jeden. Prišla prvá dovolenka a ja som cítil, že je ten správny čas na požiadanie mojej polovičky o ruku. Zasnúbili sme sa na Štrbskom plese. Nastala chvíľa oznámiť mojim rodičom, že mám známosť, že sa chceme zobrať a konečne byť svoji. Nechápem, prečo sa na nás naši tak pozerali, keď sme prišli k nám domov.... no, domov. Hneď na druhý deň mi matka s otcom zbalili všetky veci a s kuframi ma vykopli von z domu. Ale veď pre lásku sa trpí. Predýchal som čudné pohľady ľudí, keď sme sa s mojou láskou držali za ruky kráčajúc po ulici, predýchal som pohľady turistov na Štrbskom plese pri zásnubách, predýcham aj toto. Svadba sa už pomaly pripravovala. Nič extra, Marika chcela mať svadbu v kruhu rodiny, čo bolo trochu nereálne, jej rodina už nežila a mňa tak trochu vykopli, ale tak čo nespravíš pre svoju životnú lásku? www.kohopozvatnasvadbukedtrpisgerontofiliouatvojapartnerkajeotridsaťrokovstaršia.sk, no a svadobní hostia boli vybavení. Marika sa veľmi potešila, keď som jej pred všetkými prítomnými na svadbe oznámil, že na druhý týždeň odchádzame na svadobnú cestu do Benátok. Ľudia, tú svadbu by som ako tak prežil a neprekážala by mi, ale ísť do zahraničia po svadbe a ešte k tomu s nadržanou vdovou... Najhoršie rozhodnutie môjho života. Prečo? Snáď každý vie, čo sa na takej svadobnej ceste asi robí. Okrem toho, že sme si pozreli pár nudných a nezáživých pamiatok, plavili sa na gondole a objednali si romantickú večeru pri západe slnka, okrem toho sme aj... no jednoducho, tá stará raketa si ma namotala a vyspal som sa s ňou. Asi si vravíte: „Veď ťa priťahujú dámy v rokoch.“ Nie, odvtedy už nie. Keď som to videl... No, nebolo mi všetko jedno.. A teraz akože čo som mal robiť? Začať kričať na celý hotel: „Pomoc, nahá žena po päťdesiatke?“ Fakt nie. Aby toho nebolo málo, Marika mi nepovedala, že ešte stále neprešla menopauzou, čo znamenalo, že ešte stále mohla mať deti. Super!... Chemická reakcia kvapky Marikinho moču s papierikom na tehotenskom teste a ranné nevoľnosti ukazovali len na jedinú.

Moja, o tridsať rokov staršia žena, čaká chlapca. Stali sme sa raritou. Nieкто sa snaží o dieťa dva, tri roky, my ho máme na prvý šup. Skvelé! Písali o nás v novinách, na internetových sieťach, jednoducho, všade to notorické: „Mladý zajačik (25) si našiel o tridsať rokov staršiu ženu (55) a čakajú spolu dieťa.“

Dnes, dva roky po „incidente“ v Benátkach, sme v rozvodovom konaní a súdime sa o malého Miška. Je tam však jeden malý zádrhel. Ani ona to dieťa nechce!

Keď chlap podľahne smrteľne vážnej chorobe

Zobúdzate sa s pocitom viny za včerajšok? S pocitom, že ste mali uposlúchnuť a to tielečko ste si naozaj mali zakasať do rifiel? Že členkové ponožky v jesenných dňoch nebola tá najlepšia voľba? Snažíte sa nadýchnuť, ale akosi sa nedarí? Tlak v hlave narastá, výčitky svedomia tiež. Ako-tak sa snažíte vyterigať z postele, no intuícia vás núti v nej pobudnúť minimálne týždeň? Zlá správa. Máte, ľudovo povedané, soplík.

Nepodľahnime nátlaku okolia, nevzdávajme sa! Hlavné je zachovať si svoju mužnosť a ukázať našej polovičke, že nie sme chlapi, ako každý iný. Nie sme tí, ktorí sú vo vážnej chvíli odpísaní a nedokážu sa postarať o rodinu. Všetko sa raz obráti v dobro. V dobro sveta mužov. My nie sme oni.

Chce to chladnú hlavu. 9 z 10 mužov uvádza, že vás poníženie od žien doženie možno až k rozhorčeniu. Stratégiou je, tváriť sa nedostupne a nedať na sebe znať žiadne psychické poklesnutie. Uvarte si čaj, pošlite partnerku do lekárne a oddychujte. Najlepší spôsob, ako sa zbaviť tejto zákernej choroby. Hlavné je uvedomiť si, že budete PN minimálne týždeň. Doprajte si oddych, preštudujte si internetové odporúčania, sledujte turecké telenovely. Snažte sa nájsť si nejakú tu minútku v namáhavom dni a postarajte sa o svoje vnútorné i vonkajšie JA.

Energiu sústredíte na oblasť nosa a zľahka vydýchnete. Cítite, ako sa vám v nose vytvorila malá dierka uprostred hlienistej zábrany? Musíte konať. Hlavne rýchlo. Zmocnite sa pripravenej papierovej vreckovky a vydajte zo seba to najlepšie. Ukážte chlapeckú silu. Konečne sa využijú roky navštevovania posilňovne využité v praxi. Nezachovajte sa ako padavka. Všetko to, čo sa vám hromadilo v nosnej dutine, za poslednú hodinu zostane zachytené na papierovom ručníčku. Už je dobre.

Koncentrujte sa však na voľbu vreckovky. Určite ste už zažili príznaky zlého výberu. Začervenaný nos, časté pálenie a vstrebávanie krému na podráždenú pokožku. Typické následky nehostinnej vreckovky. Chce to zlatú strednú cestu. Pred každým odstránením nosového výtoku si treba urobiť malý testík.

Po prvé. Preskúmame obal spomínaných vreckoviek. Uistíme sa, či množstvo vrstiev papierovej vreckovky nepresahuje hodnotu 3.

Po druhé. Na obale určite nájdeme uzáver. (Zvyčajne farebne vyznačený). Pomaly otvárame a jemným pohybom vytiahneme cieľový objekt. Prvý dojem je ten rozhodujúci. Zľahka pošúchame vreckovku o prsty a uistíme sa, či ide o ten správny produkt, ktorý vyhladávame.

Po tretie. Vôňa. Základ všetkého. Rozhodujúca chvíľa. Náš čuchový orgán je mimo, preto si na pomoc zavoláme partnerku. Tá zhodnotí ten správny pach a môžeme začať hodnotený balíček užívať.

Nezabúdajme ani na čaj. Ten sa stane vašim priateľom po celý nasledujúci týždeň. Budete nerozlučná dvojica. Len vy a čaj. Je dobré potrpieť si na správnu prípravu. Žiadne vrecoviny, ale pravý nápoj z d'umbiera a citrónu. Bude to priateľ, ktorý zaistí odchod nezvanej choroby z vášho tela.

Nezabúdajte. Tváriť sa nedostupne a nedať na seba znať žiadne psychické poklesnutie.

Príjemné a skoré uzdravenie, MUŽI !

Žalúdkovo

Kde bolo, tam bolo, za siedmimi žalúdočnými vredmi a siedmimi telesnými tekutinami bolo jedno kráľovstvo. Monarchia enzýmov, kyselín, štiav a rôznych baktérií sa nachádzala priamo v žalúdku. Všetci príslušníci žalúdočného kráľovstva mali priateľský vzťah. Vždy sa radi navštevovali, jeden druhému pomáhali, občas sa aj pohádali, ale zakaždým sa udobrili. V skratke, rodinka ako má byť. Ich hlavnou úlohou bolo ustavične prijímať nových hostí, postarať sa o nich a vypraviť ich na ďalšiu cestu. Pracovný plán bol nasledovný. Pán vrátnik, ako každý iný vrátnik, skontroloval objekt alebo hosťa, ktorý sa rozhodol navštíviť Žalúdkovo. Ak bolo všetko OK, návštevník mohol ísť dnu a brána do kráľovstva sa opäť zatvorila. Ozvalo sa hlasité čľup a už bol turista cestujúci po tráviacom trakte v zelenom bazéne plnom enzýmov, kyselín a uštipačných potvoriek, ktoré ho extravagantne rozložili na silné vitamíny, usmievané cukry, nespokojné soli, ale i na neohrabané tuky a pribojný škrob. Z jedného migranta sa odrazu stala kopa malých škriatkov, ktorí neustále liezli, šplhali sa po žalúdočnej stene alebo len tak poskakovali z boka na bok. Takáto tancujúca škôlka sa pomaly začala rozdeľovať na menšie družstvá, ktoré boli vždy rovnakého druhu . Vitamín s vitamínom, tuk s tukom, soľ so soľou a tak ďalej. Následne sa huf tých istých látok presunul do vedľajšej krajiny, kde sa ich ujali už iné príšerky. Tu sa práca Žalúdkova končila.

Jedného dňa sa stalo čosi nečakané. Pán vrátnik bol z celej tej neustálej práce veľmi unavený, potreboval si teda na nejaký čas schrupnúť. Nevšimol si však, že brána do Žalúdkova zostala do polovice otvorená. Všetko by bolo fajn, dokým by sa jedni neposlušní kamaráti, bacil Cecil a vírus Týfus, nerozhodli ísť na túru po tráviacom trakte. V ústnom zámku si prezreli všetky komponenty múzea stoličiek a následne sa previezli toboganom až ku bráne Žalúdkova. Tam, kde by inokedy nemohli ani len vstúpiť, sa zrazu bacil Cecil a vírus Týfus promenádovali ako na akomsi móle...

A tu zrazu, čľup! Kamaráti sa ocitli v zelenom bazéne a usilovné enzýmy spolu s uštipačnými potvorkami ich začali rozkladať. Najprv sa čudovali, pretože z Cecila a Týfusu nebol ani cukor, ani soľ a dokonca ani tuk. Vyklúli sa z nich malí neposlušní krpci, ktorí začali

enzýmy a kyseliny požierať. Ihneď sa strhla trma-vrma. Dobrý proti zlým, enzýmy proti týfusom a kyseliny proti Cecilom.

Potýčka bola veľmi hlučná, uškriekaná, neprimeraná a už vôbec nie férová. Intenzita hluku zobudila vrátnika, ktorý bol z toho všetkého veľmi prekvapený. Do ruky vzal pero, na papier napísal správu: „Pomoc, je tu veľká bitka. Pošlite, prosím, políciu!“, a šup ho s listom prostredníctvom nervu ku kráľovi všetkých kráľovstiev, jeho veličenstvu mozgu. Ten ihneď po prečítaní poplašnej správy obvolal všetkých kompetentných a hor sa do bitky. Stav bol už, tak povediac, núdzový. Presila bacilov a vírusov bola nemalá, preto sa kráľovská polícia rozhodla ihneď zasiahnuť. Donucovacími prostriedkami zneškodnili všetkých zlých návštevníkov a poslali ich naspäť cez tobogan do múzea, kde ich taktiež vyhostili. Na rad nastúpila upratovacia čata, ktorá všetky pozostatky po potýčke poupratovala. Vyleštené kráľovstvo sa po pár dňoch brilantne vzchopilo a opäť si začalo konať prácu, ktorú robili po celý svoj život.

A čo vrátnik? Ihneď prebehol súd, ktorý vrátnika odsúdil za neprimerané správanie a ohrozovanie kráľovstva na šesť mesiacov práce vrátnika do monarchie slepého čreva. A keďže slepé je slepé, nik doň nechodil. Najhorší trest, aký len mohol byť!

Cena Literárneho informačného centra

MARTIŠKA ADAM, 13 rokov

Pozorovateľ

To je strašné! Zabudol som si doma tablet! Umrem od nudy. Sedím úplne v poslednej lavici, som našťavaný a tak len pozorujem. Čo tu dnes máme? Už skoro plnú triedu.

V našej triede sme naozaj rôzni. Dievčatá nebudem spomínať, lebo tie sa mi zdajú úplne rovnaké. Všetky majú dlhé vlasy, domáce úlohy, piskľavý hlas a sú veľmi farebné. Chalani sú lepší. Každý má iné čierne tričko.

Hneď si všimnete, že dvaja sú úplne iní aj v inom. Síce sa volajú Tomáš a Martin, ale ich priezvisko už slovenské vôbec nie je. Zvláštne je, že aj keď sú rovnako starí, Tomáš je Martinovým ujom. Nikto sa im nevysmieva, aj keď majú šikmé oči a čudné účesy, lebo sa učia dobre.

S Maťom sa kamaráti Alan. Má dlhé vlasy ako baba a každú prestávku loží za staršími do vedľajších tried. Učia ho nadávať a strieľajú si z neho, ale on to nevie a myslí si o sebe, že je niečo viac, lebo sa kamaráti so staršími. Neučí sa veľmi dobre, ale je namyslený. Občas sa vyťahuje a občas vytiahne sako.

S Tomášom zas sedí Andrej. Ten sa vždy rozplače, keď dostane zlú známku. Stále chodí žalovať triednej, keď sa naháňame.

Naháňam sa väčšinou ja, Eugen a Michal. Minule som spadol na Eugena a bolela ho ruka. Ja padám riadne. Mám osemdesiat kíľ. Eugen sa nehneval, ale Andrej to nažaloval a hnevala sa triedna. A potom jeho mama. A potom pani riaditeľka. A nakoniec moja mama.

Môj najlepší kamoš je Paťo. Sedíme v jednej lavici. Je to dobrý žiak a stále sa len ticho hrá s mobilom. Raz ho Eugen začal len tak biť plastovou fľaškou po hlave. Musel som ho obrániť. Ja som nešiel žalovať a Eugenovi som ukázal, čo sme sa učili na tréningu boxu. Odvtedy dá Paťovi aj mne pokoj. Keďže Andrej tiež nežaloval, lebo to zmeškal, mal črevnú chrípku, nehnevali sa ani triedna, ani mamy, ani pani riaditeľka.

Minule sme sa zas naháňali a ja som pritom zhodil Eugenovi bundu zo stoličky. Aj som mu ju zdvihol, ale Eugen šiel dozadu a začal nám všetkým náročky zhadzovať bundy z vešiakov.

Andrej už nemal „črevotoča“ a žaloval triednej.

Eugen si myslel, že to bol Robo. On sa nikdy nenaháňa, nežaluje, len ticho sedí a kreslí si. Eugen mu začal nadávať, že je ružová blondínka, lebo Robo má skoro biele vlasy aj chlpy, aj tie nad očami. Robo na neho vyskočil a sotil ho. Andrej si to nahral na mobil a ukázal to triednej. Zas sa na nás hnevala. Ale poznámku dostal len Robo, lebo Eugenove nadávky Andrej nenahral.

Eugen stále provokuje. Berie dievčatám pastelky a hádže ich o stenu. Potom pištia. Vymýšľa nám prezývky a potom sa nám vysmieva.

Minule sedel pred hodinou v telocvični na koze, a keď som šiel okolo, tak ma kopol. Zachytil sa ale nejako o moju tašku, ja som šiel ďalej a on spadol a povedal, že som ho ja stiahol z kozy. Ja si ale kozy vôbec nevšímam. Ostatní to videli a povedali pravdu. Nehneval sa nikto. Až na Eugenovu mamu.

Triedna povedala, aby sme ho ignorovali, ale to sa nedá. Je ťažké si ho nevšímať, lebo stále dolieza, ale nikto sa s ním nechce kamarátiť. Aj sedí sám v lavici.

Takíto sme my chalani v našej triede.

Triedna povedala, že nás bude o jedného menej.

Eugenova mama sa rozhodla, že dá Eugena na inú školu, lebo mu vraj stále všetci robíme zle.

Andrej chcel žalovať, že to nie je pravda. Nemal komu ☺

POÉZIA III. veková kategória

PREJSOVÁ Michaela, 17 rokov

x x x

tikajú mi hodinky
na ručičkách
nestíham odpovedať
na otázky
ani vypiť si šálku čaju
utekám po koľajniciach
končiacich sa v hmle
na cestu svetia
iba tvoje oči

ukladám si sny
do škatuľky
balím do fantázie
aby si ich (ne)našiel

keď sa raz zobudíš

x x x

prispinkoval si mi noty
do uší
melódia tvojho šepotu
šantí v mojej hlave
spieva si noty
ktorými sa nadychuješ

a s každým výdychom
si ich tajne ukladám
pod perinu

BIELE NA ČIERNOM

kreslím bielou farbičkou
na čierny papier
zvíťazila som vo vojne
kde sa zvíťaziť nemá

len pozdvihnúť tú bielu
vyššie ako slnko
aby to videl celý svet
x

žijem život
usporiadaný
ako čiernobiele klávesy
pedál(om) ovláda(m)
či budú znieť dlho
alebo krátko

ja rozhodnem
kedy klavír zatvorím

x x x
dýcham radosť
vydychujem smútok
do vlasov si vplietam známy scenár
hrám v čiernobielom muzikáli
najkrajšiu melodrámu
obutá do stresu
kráčam na javisko
stojím pred tisíckami výkričníkov
zabalím ich do papiera
hádžem
za hlavu

x x x

dnes si obliekam samotu
to čo ostalo po tebe
prázdno ticho
a pár dní
ktoré ani nie sú

si preč
a nikdy si ani nemal prísť

nenechaj sa rušiť
mojou rukou
píšucou o tebe

URBANOVÁ EMMA, 17 rokov

NÁVŠTEVNÍK

Zavše prechádzam sa sadmi jesennými
so smiešikom na perách nahlas predčítavam si rýmy,
verše padlých anjelov,
myšlienky, nálady, pocity
usporiadané do písmen a slov.

Tak moment! Ja poznám toto,
tu som bola, cit tento som zažila,
milovala som v úchope vášnivom a smelom
opovážlivosť za lásku zamenila.

Čia bola tá ruka, čo letmo chytila ma?
Čí bol ten dotyk nežný?
Únoscu ľahko by som spoznala
podľa násilnosti
i cudzieho pachu.
Isto by mi bol zovrel krk v strachu.

Toto nie, to čosi inšie bude,
ľahkosť škovránka a nežnosť dobre známa
dotkla sa ma,
príjemná,
nečakaná.

Závojom lásky oči naivne zastreté
obrátim sa
a za mnou nikoho niet.
Stojím na chodníku sama.

PREMÁRNENÁ PRÍLEŽITOSŤ

Vari pramení to z ľudskej zbabelosti?
Či iných dôvodov je veľa?
Trpkosť premárnenej príležitosti
sťá v kozube mladá vášeň tlela.
Dievča hrdé, tu máš, čo si chcela!
Chlapec inú má, a teba zbadá
v objatí svojho priateľa!
Prečo dodnes odpovede hľadá?
Prečo dodnes nevie, že mala si ho rada?

Márnime čas, strácame príležitosti cenné.
Príliš je pyšná hlava vzpriamená.
Radšej okúsiš muky každodenné,
než riecť mu, čo pre teba znamená.
Nazmar vyšla chvíľa v ohni stratená.
A ako sa stužky dní dlhočizné tmolia,
preklína sa možnosť premárnená.
Mŕtve tvoje nádeje sú! mať pravda zvolá,
oľutuješ stokrát, že vtedy si ticho bola...

KTO INÝ

Kto iný?
Vyznania
clivé, atramentové
mi ťažko odlietali
z rozhorúčenej hrude
roztrhané v zápisníkoch,
ochutnané ohňom.
Kto iný by to bol?
Vždy len ty.
Aj keď sa mi héliový balón s tvojím menom
od srdca odtrhol,
pouličné mačky

i naďalej kľbko našej lásky plietli,
v mojom živote pre teba i naďalej ostávala
jedna prázdna stolička,
i naďalej si ma držal v spánku každú noc.
Nuž, aké to je, zapierať si lásku?
Po celé tie roky,
dni, slová, pocity, pohľady
Vždy si to bol len ty.

GAZEL O LÁSKE

A zdá sa mi, akoby som milovala
teraz inak, než keď som bola malá,
nebol to vždy ten istý cit či túha,
tá láska sa v rôznych formách premieňala,
najprv nesmelá a až potom taká silná,
po rokoch sa postupne vyvíjala.
Keď som netušila o jej pravej moci,
prv sa so mnou len nežne hrala,
postupne po kúskoch privlastnila si ma,
priznávam: aj som sa jej trochu bála,
samu ma prekvapila citov mojich hĺbka.
No ako som rástla, dospievala,
ten spaľujúci pocit mi bol známy,
prudká premena sa so mnou stala –
bez lásky život zmysel nedával mi.
I trpké skúsenosti som naberala,
tie sú mi užitočným poučením,
raz, dvakrát potkla som sa, spadla
a nakoniec môžem povedať –
viac mi dala, ako vzala.

BÁDATEĽKA

Vidieť ťa
ako si na svoje široké plecia prestieraš bundu
Tvoje telo, siahodlhé nížiny i vrchy
Púšte i polopúšte
Ostrovy a poloostrovy
Občas kopčeky pohorí, jazier a morí
Svetadiely, kontinenty
Štáty, mestá
Najmilšie sú mi Vlasovo, Perovo, Ústovo
Miesta, ktoré som nikdy nenavštívila,
no predsa sú na mojom cestovateľskom zozname
Územia
tak známe a zároveň tak neprebádané
Neviem sa dočkať, kedy ich zakreslím na mapu
Keby si len nebol tak cudzí a vzdialený!
Nedostanem sa k tebe pešo
ani autom, vlakom, loďou, ba ani lietadlom
A tak čakám
a dúfam, že mi ťa neukradne a neobjaví
nejaká iná bádateľka.

PRÓZA III. veková kategória

CHOCHULA FILIP, 18 rokov

„Kukuk...”

„Kukuk...” zazvoní to nežným tónom kdesi predom mnou.

Kdeže, moju pozornosť upútava niečo celkom iné. Oči nespúšťam z našej skalky. Pomedzi navrstvené kamienky sa tmolia mravce. Skúšam ich chytať, ale sú primalé aj prirýchle. Jeduje ma to! Tvár sa mi skrčá ako kelový list. Sústredene pozorujem dlaň. Lezie po nej mravec. Z hrdla sa mi ozval chichot dvojročného dieťaťa.

„Cvak, cvak” zaznieva tentokrát. Obraciam hlavu s úmyslom zistiť, o čo ide.

„No! Vydrž takto!” ozýva sa víťazoslávne.

Samozrejme, tomu ešte nerozumiem. Ale ten hlas.

„Kukuk...” ozvalo sa opäť a ja som sa hneď vyškeril. To som ešte nevedel, že sa budem po šesnástich rokoch pozeráť na tú najsmiešnejšiu fotografiu. Áno, bol som to ja, ako dvojročný, čiastočne prekrytý maminým rozmazaným kolenom. V tej dobe by sa teda ako fotografka asi neujala, ale v jednej veci bola expert. Prešla cez rozum malého šibala a podarilo sa jej mu zastoknúť kvietok púpavy za ucho. Ako sa jej to podarilo, neviem dodnes. Súdiac od mojich zožltnutých rúk a kôpky požvachľaných púpav na zemi, potrebovala riadnu dávku trpezlivosti aj tých púpav.

„Kukuk...”

Opatrne nakúkam do izby. Je pribiela na môj vkus.

Dvíha oči z knižky a snaží sa kanylu z infúzie skryť pod rukáv nočnej košele.

V spätnom zrkadle

- Nemám z toho dnes dobrý pocit,- zdôveril sa mi so svojimi obavami Matúš.

- Neboj sa, včera nám to šlo v pohode a všetky detaily sme už vychytali,- snažil som sa ho nejako povzbudiť a prinútiť, aby sa aspoň trochu naraňajkoval.

Pousmial sa a vočiach mu prebehla tá jeho zvláštna iskra odhodlania. Vôbec ma neprekvapovala jeho nechúť. Z toľkého zhonu, čo sme včera zažili a nemysliac ani na ten, čo nás asi tak za dvadsať minút čakal, nebolo ani mne veľmi do chuti. Skúsenosti mi však radili, že bez jedla by som bol na trati úplne bez energie. Sedeli sme mlčky ešte asi sedem minút, kým sme sa pobrali nachystať si veci.

- Ľavá dva, pravá šesť, most, ľavá tri! - ozýva sa z interkomu. Snažím sa myslou eliminovať ostatné šumy a ruchy.

Rútime sa vpred, stromy sa len tak okolo nás mihajú. Rev motora a kvílenie prevodovky sa ozýva po tribečských horách. Hučanie budí zo spánku všetko živé. Nahnevané kamene a kusy zeminy vystreľujú spod kolies. Očami bleskurýchle monitorujem kontrolky. Tlak a teplota oleja v poriadku. Teplota vody v poriadku. Končatiny mi spolupracujú s volantom a pedálmi v symbióze. Osem rokov tréningu sa vyplatilo. Zo nás a auta vznikol jeden zohraný celok.

Ľavá dva už je za mnou, teraz zostra na brzdy, nasleduje pravá šesť. Zadné kolesá začínajú bokom obiehať predné. Stačí len stlačiť pedál plynu na podlahu a nechať sa vyniesť. Prechádzame sme cez most a celé auto nadskakuje. Otáčky motora vylietavajú snád' až do nebies. Tlmiče v celej svojej dĺžke lapajú po zemskom povrchu.

„Teraz tá ľavá trojka,“ prebieha mi hlavou, zatiaľ, čo do uší sa mi valia ďalšie informácie. Keďže do takejto zákruty nie je až tak treba brzdiť, uvoľňujem iba plyn a na sekundu zľahka stláčam brzdú. Auto sa zase začína dostávať do šmyku...

To ešte netuším, že bude osudný.

Klamal by som, keby poviem, že si pamätám, čo sa vlastne vtedy udialo. Všetko, čo teraz píšem, viem zo záznamu z Matúšovej kamery, ktorá bola celý čas v aute.

Tiché bzučanie striedajú povely.

- Daj pozor! Pozor!... Za tou trojkou...Pozor na ľudí, stávajú tam. Šialení novinári! - hlásil zlým záznamom skreslený známy hlas. Je mojimi očami. Mojou súčasťou. Nepostrádateľný. Bez neho by som...

Dívam sa na video a zas potrebujem iné oči. Moje sú matné...

Sledujem, ako som začal vyrovnávať auto. Vtom na videu naskočila šiesta minúta a tridsiata siedma sekunda. Zrazu sa celé vozidlo metalo vo vzduchu. Dopadlo na zem a zotrvačnosťou sa kotúľalo dolu svahom. Všade dookola lietali črepiny skla, kusy plechu a plastov. Obrovská rana. Dutý náraz o hladinu. Hektolitry vody zmenené na ľadovú triešť, čo nás lačno požiera.

Dopadli sme do mrazivého jazera. Voda sa valila do kabíny. Všetky sklá boli porozbíjané a plechy potrhané, nič jej nebránilo v tom, aby nás celkom pohltila.

Po chrpte mi prebehol mráz. Cítim to presne, ako vtedy.

Posledné sekundy na vyslobodenie. O chvíľu som voľný, lenže môjmu navigátorovi sa až tak nedarilo. Vraciam sa. Mykám všetkým okolo seba. Skúšam mu pomáhať s odmotávaním zaseknutej ruky. Obidvom nám už dochádzal kyslík a my sme sa ponárali stále hlbšie a hlbšie. Videl som, ako mi druhou rukou ukazuje, že mám ísť preč. To neprichádzalo do úvahy! Nemohol som predsa nechať svojho mladšieho brata utopiť sa...

Zastavujem záznam...

V tej vode som bol až do omdlenia. Zobudil som sa v nemocnici. Dezorientovaný a hľadajúci si brata. V nemocnici nebol...

- Matúš, môj brat, neprišiel? - pýtam sa sestričky. Každý deň. Celé týždne. Ale rovnako, ako naši, aj ona uhýba pohľadom.

Kritický stav. Boj o holý život. Dni v sadre, s hadičkami. Rekovalescencia. Návštevné hodiny. Konečne môžem o barlách vyjsť na chodbu. Tajne, ani sestrička o tom nevie. Prekvapím našich. To budú čumieť, ako to dávam.

- Matúš! - nohy sa mi roztriasli rovnako, ako hlas.

Môj brat sedí na tvrdej vydratej lavici na chodbe a nad ním naši, čo ho prehovárajú, aby konečne šiel za mnou. Doteraz vždy márne.

Teraz nemá kam ujsť. Vstáva a so sklonenou hlavou pomaly pristupuje ku mne.

- Prepáč mi to, brácho. Myslel som, že mi neodpustíš, ako si dopadol, kým ja som mal len pomliaždenú ruku. Mal som strach, že ma budeš za to nenávidieť. Nemôžem sa odvtedy na autá, ani na nič, čo má s nimi niečo spoločné, pozrieť. - šepká potichu.

Aj by som ho potľapkal po pleciach a vynadal mu, že navigátor musí hovoriť jasne a nahlas, ale asi by som mu tým ešte priťažil. Vidím, ako bojuje so svojim strachom, že ho budem nenávidieť za to, čo mi spôsobil. Zobral si všetku vinu na seba. Podľa svojho názoru, on zlyhal.

Otáča sa. Chce odísť.

- Dúfam, že sa tak ponáhľaš, aby si makal na novom aute. Ešte mám niekoľko kilometrov pred sebou, kým dôjdem do cieľa. A hlavne mi vylešti spätné zrkadlo. - skúšam sa usmiať, ale zašívané jazvy to vidia inak.

Otočil sa. V tom pohľade som to uvidel. Tú známu iskru, na ktorú sa vždy pred štartom pozerám v spätnom zrkadle. Nebojácne prelietavajúc zákrutami a vediac, že či už dorazím do cieľa alebo nie, vždy bude niekto vedľa mňa.

TAVALIOVÁ DOMINIKA, 17 rokov

Pierot

Opatrný dotyk ruky na zvončeku honosnej vily. Pohyb neuveriteľne jednoduchý, no pre ňu aj napriek tomu ťažký. Vedela, že nemala ponuku prijať, ale mala snáď na výber? Nie, nemala a zvlášť nie, keď ju Hana tak úpenlivo prosila.

Netušila, ako dlho tu stála, ale nervozita sa stupňovala každou sekundou. Začula rytmické klopanie topánok na vysokom podpätku, dvere sa o chvíľu otvorili a priamo v nich stála dáma, ktorá vyzerala omnoho mladšie než predpokladala. Oslnivo zlaté

vlasý upravené do nežných vlín, nebesky modré žiariace oči a elegantné šaty zdôrazňujúce ladté krivky.

Dievčinu ovládla tréma, no milý úsmev dámy ju mierne upokojil. Po chvíli už nasledovala pôvabne kráčajúcu postavu, pričom sa musela premáhať, aby udržala sústredenie. Bola tu kvôli práci a nie kvôli obdivovaniu majetku akýchsi boháčov. Len splní svoju úlohu a potichu odíde preč, akoby tu nikdy nebola. Hlas neznámej ženy sa sťažoval na Hanu, ku ktorej síce pociťovala empatiu, pretože stratila rodiča, ale trvala aj na dodržiavaní pracovnej zmluvy. Nasledovali jasné pokyny a dáma tiež nezabudla zdôrazniť, že jej dcéra je poslušná. Hana spomínala to isté. Podľa nej si to dievča neustále potichu kreslilo, vďaka čomu sa práca opatrovatelky výrazne zjednodušila.

Po základných inštrukciách si pani overila, či študentka všetkému rozumela, obrátila sa k miestnosti pripomínajúcej obývačku a zakričala na svoju dcérku, ktorej meno bolo Valéria. Zdalo sa, že jej slová nedorazili na miesto určenia, ale nakoniec sa drobné stvorenie s rovnako krásnymi vlasmi a blankytnými očami, aké patrili aj jej matke, predsa len prirútilo. Ich vzájomná podoba bola neprehliadnuteľná, a keď sa malá bytosť hodila do náručia svojej matky, nikto nemohol ani na sekundu pochybovať, že bol medzi nimi vrúcny

vzťah. Harmónia, akú staršie dievča nikdy nepoznalo.

Ako každá matka, aj táto dáma pripomenula svojmu anjelikovi, že sa má správať slušne. Vysvetlila mu, že dnes ho bude strážiť niekto iný. Malé dievčatko odpovedalo na jej slová úsmevom. Keď sa nad tým študentka zamyslela, musela uznať, že mu závidela. Závidela mu výraz plný úprimného šťastia.

Vtom dáma odrazu stuhla. Zadívala sa na hodinky a zakričala na manžela, aby sa ponáhlal, inak prídu neskoro. Zo schodiska sa vyterigala mohutnejšia postava v zle upravenom obleku, na čo žena reagovala podráždene a ihneď sa pustila do nápravy. Zatiaľ, čo ju jej polovička nazývala otravnou ženskou, ktorá sa z týchto drobností jedného dňa zblázni, ona trvala na dôležitosti každého detailu. Nebolo teda prekvapením, že jeho tón bol čoskoro plný zlosti. Otrávený skutočnosťou, že sa musí dostaviť na miesto, kam sa mu vôbec nechcelo, len letmo spozoroval, že sa v miestnosti nachádza

cudzia osoba. Nadával na školu, z ktorej si berú opatrovateľky. Podľa neho boli úplne neschopné už len preto, že nedokázali dodržiavať pracovnú dobu. Nezáležalo mu na tom, že Hana mala vážny dôvod. Nezaujímal ho, že išlo o elitnú univerzitu a že kúsok od neho stála jedna z jej žiačok. V očiach mu plála zúrivosť, zatiaľ čo dievča ovládal strach. O kúsok ďalej postávalo dieťa, všetko mlčky sledujúce s jemným úsmevom na perách.

Valéria odrazu pribehla k otcovi, drobnými ručičkami chytila lem jeho saka a zadívala sa naňho pohľadom pripomínajúcim malé šteniatko. Sladkým hláskom sa spýtala, kedy sa mamička a ocko vrátia domov, a muž, ktorý bol ešte pred sekundou vytočený do nepričetnosti, sa odrazu zmenil na krotkého baránka. Nežne uistil drobné stvorenie, že sú čoskoro doma.

Dáma skontrolovala čas a jej zúfalý výraz znamenal, že meškali. Poslala manžela k autu, pripomenula študentke náplň jej práce, naposledy objala drahú ratolesť a vykročila von. Sotva však stihla zatvoriť dvere, stalo sa niečo, čo dievča nečakalo. Namiesto kôpky šťastia tu stálo dieťa, ktoré sa poslušne pobralo späť do izby a ona ho nasledovala. Posadila sa k stolíku sledujúc, ako pero v drobných rúčkach kĺzalo po papieri.

Sledovala bezvýraznú tvár, ktorá ešte nedávno žiarila. Keď dievčatko dokončilo poslednú úlohu, vytiahlo zošit a začalo si doň kresliť. Ceruzka v jeho rukách priam tancovala a študentka nedokázala odolať zvedavosti. Už niekoľkokrát sa Valérie pýtala, či nepotrebuje s niečím pomôcť, ale vždy ju odbila so záporným pokrútením hlavy. Nemohla jej to zazlievať. Sama vedela, že nebola ideálnou opatrovateľkou pre desaťročné dieťa. Opatrne sa priblížila s obavou, že by ju mohlo dieťa odohnať, ale keď nezachytila ani najmenšiu reakciu, zadívala sa na výkres a pozorne skúmala detskú kresbičku.

Podivná postava v neforemnom bielom oblečení pripomínajúcom pyžamo. Nariasená ozdoba okolo krku a čierne chumáče slúžiace ako gombíky na hornej časti odevu. Niekoľko ich bolo aj na rukávoch a nohaviciach. Topánky a čiapka boli rovnako nevšedné. Už od mala vedela, ako vyzeral cirkusový klaun. Tvár namaľovaná nabielo, s veľkým úsmevom, červeným nosom a s parochňou na hlave. Toto však nebolo ono. Zvláštne motívy, ktoré

pokrývali masku na tvári, boli o čosi sofistikovanejšie. Pery namaľované na čierne, oči obtiahnuté rovnakou farbou a kvapky na tvári pripomínajúce stekajúce slzy. Hotový tragický klaun.

„To je zvláštny klaun,“ odvážila sa prehovoriť.

„Pierot,“ opravilo ju dievčatko s francúzskym prízvukom. Presne vtedy si uvedomila niečo, načo mala prísť už dávno.

Akokoľvek sa jej to nepáčilo, to dieťa bolo omnoho inteligentnejšie než ona. Dokázala sa síce dostať na prestížnu školu, všetko však bolo dielom jej tvrdej driny. Valéria bola úplne iná. Rodený génius s maliarskymi vlohami sa bez pomoci rodičov dostal na najlepšiu školu. Perfektný vzhľad, neuveriteľný talent, dokonalá rodina... Ako veľmi jej závidela!

Očami hltala každý detail kresby. Pierot mal namaľované slzy, ktoré mu stekali po líci na mieste, kde bola maska rozbitá.

„Prečo plače?“ neovládla svoju zvedavosť.

Odpoveď dlho neprichádzala.

„Už nechce byť pierotom,“ odvetilo dievčatko napokon.

„A čo mu v tom bráni?“ rozhodla sa zapojiť do hry.

„Osoby, ktoré má rád.“

Valéria nespúšťala pohľad z obrázka.

„Ak by prestal, nemal by ich kto rozosmiať. Boli by sami a smutné. Zničil by ich predstavu o dokonalosti.“

Čím dlhšie Valéria rozprávala, tým viac dievča nechápalo. Nerozumelo významu viet a váhalo, či vôbec nejaký zmysel majú. Bola skutočne taká slepá alebo bola chyba niekde inde? Čo si to vlastne nahovára? To dieťa má sotva desať. Samozrejme, že nemôže očakávať žiadnu hlbšiu pointu... Alebo predsa len niečo prehliadla? V mysli jej vírilo všetko, čo dnes videla, no nech sa akokoľvek snažila, kúsky skladačky nechceli do seba zapadnúť. Predtým si to neuvedomila, ale situácia pôsobila mierne nostalgicky. Takmer akoby ju už raz prežila a teraz konečne pochopila prečo.

Valéria, jej rodina, okolnosti. Každý detail až priveľmi pripomínal to, čo veľmi dobre poznala. Zážitky, ktoré sa snažila navždy pochovať, no bezvýsledne. Spomienky sa tlačili na povrch a v tej chvíli pochopila pravý význam kresby. Význam výkriku do tmy,

ktorý nikto nepočul, a dokonca ani ona sama. Bola rovnako nevšímavá ako ostatní. Zaslepená klamstvom porušila dávny sľub. Prisahala, že ak by mala ešte jednu šancu, prežila by svoj život celkom inak. Bez pretváranky, falošných úsmevov. Nepredstierala by, že je šťastná, a neuverila by klamstvu, ktoré sama vyslovila. Odhodila by masku, ktorá ju chránila a zároveň ničila. Ako je možné, že si to nevšimla? Ako mohla prehliadnuť niečo také očividné?

Stalo sa niečo, čo nikdy nečakala. V očiach sa jej nahromadili drobné kvapôčky, ktoré si pomaly predierali cestu von. Bolestivé, no istým spôsobom oslobodzujúce. Koľko rokov ubehlo odvtedy, čo naposledy plakala? Koľko mesiacov dokázala dusiť všetky pocity? A koľko hodín pretrpela s vedomím, že ak by prejavila čo i len náznak skutočných citov, niekomu by tým ublížila? Na presnú odpoveď si nedokázala spomenúť, ale na tom už vôbec nezáležalo. Posledné kúsky starostlivo budovanej fasády začali odpadávať a odhalili všetko, čo skrývala. Žiaľ, smútok, hnev a zo všetkého najviac zúfalstvo. Vedomie, že porušila prísľub daný osobe, ktorou kedysi bola. Malému dievčatku až príliš podobnému Valérii, ktoré verilo, že ak by malo možnosť zabrániť, aby niekto trpel rovnakým spôsobom, už dávno by to urobilo. Čas bol však krutý a ukázal jej pravdu. Realitu, že navzdory všetkému nedokáže urobiť vôbec nič. Je odsúdená dívať sa na mladšiu verziu seba samej. Dievčatka, ktoré ani len netuší, že vo svojej podstate trpí. Pozorovať, ako maska pierota deň po dni tvrdne a stáva sa bariérou, cez ktorú neprenikne jediná emócia.

Túžba

Drobné chvejúce sa telo dievčaťa nežne zakrývali kučeravé tmavé vlasy splývajúce po celej dĺžke chrbta. Tmavé oči plné sĺz zamerali pozornosť na chladné dlane zľahka hladiace obal roztrhanej a premočenej žiackej knižky. Existencia plná smútku a bolesti, ktorú nik nevidel, a ak áno, radšej predstieral, že neexistuje.

Pani učiteľka pokračovala vo vysvetľovaní novej látky, nevšímajúc si kôpku nešťastia sediacu hneď v prvej lavici. Bola tak blízko, a zároveň tak ďaleko. Výhľad dievčaťa už dávno zastreli slané potôčiky, ktoré nedokázala naďalej potláčať, a jedinou obranou bolo

tváriť sa, že niečo píše. No v skutočnosti lietala myslou niekde inde a popritom nenápadne zotierala lesknúce sa kvapky tekutiny, ktorej zásoby sa zdali byť nekonečnými. Nechcela, aby ju v tomto stave videli ostatní. Odmietala si pripustiť, že je slaboch, ale udalosti víriace myslou jej nedali ani tú najmenšiu šancu.

Dnešný deň bol rovnaký ako všetky predchádzajúce. Plný trápenia a poníženia, pričom sa všetko začalo už veľmi dávno. Vedela, že je iná. Cítila to v každom kúsku svojho bytia, no aj tak... Prečo práve ona? Ublížila snáď niekomu? Mohla za to, že sa narodila? Alebo presnejšie, mohla za gény a krv, ktorá kolovala v jej žilách? Odpovede na tieto otázky, bohužiaľ, nepoznala, a tak jej neostávalo nič iné, než dívať sa na špinavé listy papiera, ktoré dnes ráno našla roztrhané pod oknami školy. Keby vedela, že svoju žiacku knižku nájde v takomto stave, skontrolovala by si obsah tašky aj trikrát predtým, než odišla a nedala by tak spolužiakom šancu, aby si z nej mohli znova ťahovať. Akoby toho nebolo dosť, presne tú noc muselo pršať a dážď dokonca prácu, ktorú oni začali.

Na druhej strane aspoň sa našla dobrá duša, ktorá jej povedala, kde sa jej žiacka knižka nachádza. A aj to sa cení, však? Drobný kúsok empatie utišujúci aspoň kúsok zármutku v jej srdci. Vedomie, že svet predsa nie je taký krutý a aj naďalej v ňom bliká slabé svetlo. Bola to len sekunda, no kútiky úst sa jej na moment zdvihli do jemného úsmevu. Hrejivý pocit jej dával najavo, že nebola všetkým ukradnutá, a ona si hodlala vychutnať každý dúšok šťastia, na ktorý dokázala dosiahnuť. No nebola by to realita, ak by sa práve v tej chvíli všetko nepokazilo.

Triedou prenikol ohlušujúci cengot zvončeka hlásiaci čas prestávky. Pre ňu sa však práve v tejto chvíli začínalo pravé peklo. Ťaživá hmla prenikala až do samotného vnútra jej existencie a spôsobovala, že sa otriasala v nepravidelných intervaloch. Mala strach... Desilo ju vedomie toho, čomu bude musieť čeliť, akonáhle sa kroky učiteľky vzdialia, pretože s tým nedokázala nič urobiť. Párkrát to už skúšala, no vždy neúspešne. Nepomáhalo ignorovanie narážok, dokonca ani prosba, aby už konečne prestali.

„Hej! Samara!“ hlučný krik spolužiakov preťal hlas, ktorý počula už mnohokrát.

Bol to on. Chlapec, ktorý to všetko začal. Chlapec, kvôli ktorému sa trápila už mnoho rokov. Poznala ho ešte zo škôlky, a mala tú smolu, že s ňou nastúpil aj na základnú školu, čím podpísal jej osud obetného baránka. Keby nebolo jeho, nikdy by to nezašlo tak ďaleko... Keby jej nedal prezývku kvôli jej tmavým vlasom a nezačal si dovoľovať... Keby mu nebolo jasné, že ona ranu nikdy nevráti, nič z toho by sa nestalo. A pritom by to možno bývalo také jednoduché. Stačilo sa vzoprieť a vrátiť úder rovnakou silou, ale... to ona nikdy nedokázala. Nevedela nikomu vedome ublížiť. Jej duša násilie nenávidela, a to aj navzdory tomu, že by práve toto mohlo byť riešením. Nikdy sa nezmohla na nič viac, než na tiché znášanie každej útrapy, čo jej nachystali, a ani tentoraz tomu nebolo inak.

Skupinka spolužiakov sa prihrnula priamo k nej a tým zabránila akejkolvek možnosti úteku. Jeden z nich jej schmatol peračník, ale ona nereagovala. Poznala to až priveľmi dobre. Školská pomôcka, umývadlo a voda, prípadne dokonca opäť okno a ak sa niekto zľutoval, tak len smetný kôš. Mlčky sledovala scénu, ktorá ju strašila aj v snoch, a modlila sa, aby konečne zazvonilo. Nevnímala nadávky a slová. Cítila však všetku ich nenávisť, škodoradosť, nevraživosť a vedomie moci nad niekým slabším, než boli oni sami. Ich rany boli presne mierené na miesta, na ktorých boleli najviac. Bodali ju ako milióny žeravých ihlíc zavrtavajúcich sa hlboko do srdca a prinášajúcich takmer fyzické muky. To najhoršie však malo ešte len prísť.

Od začiatku sa na nej perfektne zabávali, opakovať však tie isté veci každý deň bola nuda, a tak prišli s niečím inovatívnym, dovtedy nepoznaným: hádzanie papierikov a žuvačiek do vlasov úbohého stvorenia, ničenie vecí, ktoré mu patrili... Až do toho momentu. Nepamätala si na deň, ktorý sa jej stal osudným, ale na tom už nezáležalo. Posmešky v jej okolí naberali na sile, keď sa stalo niečo, na čo všetci čakali. Roztrasené telíčko plné zármutku sa potichu zdvihlo, vykonalo zopár neistých krôčikov a zaliezlo tam, kde trávilo väčšinu času. Priamo pod lavicu, na miesto, kde sa nemuselo dívať do tváre svojich učiteľov.

Ničiť veci už neprichádzalo do úvahy. Ona by ich nevidela, a tak prišli s niečím, čo dokázalo naplniť ich zúfalú túžbu po nadvláde. Vedela, že sa to stane, a očakávala úder každou sekundou, no aj

napriek tomu sa triasla. Netrvalo dlho a pocítila na svojom tele tupú bolesť, ktorá značila jediné. Zábava jej spolužiakov práve začala.

„Dunčo, vylez z búdy!“ kričali hlasy navôkol.

Chodidlá chlapcov tvrdo narážali do krehkého telíčka a ona sa im nedokázala vzoprieť. Deti občas nedokázali odhadnúť svoju silu a nakoniec to dospelo až k modrinám. Fialovým fliačikom, ktoré sa jej večer dozaista objavajú na tele a ona ich bude musieť zakrývať pod vrstvou oblečenia. Dlane sa premiestnili na uši v snahe zabrániť ostrým slovám zraníť jej úbohú dušičku. Už nevnímala okolie. Nestarala sa o to, čo jej hovorili ostatní. Len túžila. Túžila po oslobodzujúcom zvonení, ktoré ukončí jej utrpenie. Namiesto neho však prišlo niečo celkom iné.

K ušiam jej doľahol hlas dospelšej osoby: „Čo sa tu deje?“

„Nechce vyliezť spod lavice,“ sťažoval sa jeden zo spolužiakov.

„Okamžite sa postav z tej špinavej zeme!“ kázal hlas rázne.

Vedela, že musí poslúchať. Nikdy nebola typom, ktorý dokázal odporovať, no táto situácia bola výnimkou. Záporne zavrtela hlavou, rukami ešte tuhšie objala kolená. A dúfala. Nič viac, nič menej.

„Nepočula si?!“ hlas odrazu sprísnel. „Povedala som, že sa máš okamžite postaviť!“

„Nie!“

Neznamenalo to viac, než tichú prosbu. No druhá strana to vnímala celkom inak.

„A ešte budeš aj drzá?!“ tentoraz už hlas kričal, „tak si pod tou lavicou zostaň ako nejaký pes!“ A osoba, ktorá mala byť jej záchranou, sa vzdialila.

* * * * *

Prečo jej nepovedala pravdu? Prečo nevysvetlila svoje dôvody? A prečo ju nepožiadala o pomoc? Odpoveď bola celkom jednoduchá. Urobila to už dávno. Už pred pár rokmi dúfala, že ju vypočujú, no celkom zbytočne. Dievčaťu neostávalo nič iné, ako sa zmieriť s hrubosťou spolužiakov. Rozožierala jej vnútro ako kyselina a trhala dušu na drobné čriepky.

Nemala hodnotu ako všetci ostatní... Jej existencia bola rovnako márna a mizivá ako jej študijné výsledky. Vlastne sa ani

nečudovala, že sa k nej takto správali. Zaslúžila si to. Zaslúžila si každú ranu a posmešok, ktorý jej uštedrili, pretože ona nebola ako oni. Nepasovala do predstavy o plnohodnotnom občanovi a za svoju chybu bola odsúdená pykať.

Alebo si to aspoň myslela. Jej drobné telo, trasúce sa pod vinou hriechov... Život jej ukázal niečo, čo nikdy nemala poznať. Osvojila si schopnosť preniesť nevraživosť ostatných voči sebe. Naučila sa nenávidieť samú seba za to, že nebola ako ostatní. Ľadovo chladné ostriem, ktoré na ňu obracali, nikdy neoplatila. Práve naopak. Nevedome brala zbraň do vlastných rúk a opakovane ju otáčala proti vlastnej existencii. Narodila sa ako nevinné stvorenie a práve tomu bol koniec. Stala sa niečím celkom iným. Anjelom, ktorému odtrhli krídla a on zabudol, ako lietať.

Niekoľko kedy si povedal, že stokrát opakovaná lož sa stane pravdou a zdá sa, že mal pravdu. Aj tie najnereálnejšie slová môžu nabráť skutočný rozmer a potom ich už nikto nebude schopný zastaviť. Donútia človeka zapierať vlastné bytie. Hľadať chybu vždy len v sebe. A najmä, zatienujú realitu. Hustá tmavá hmľa nám zakrýva obzor. Núti nás vidieť sa podľa slov, ktorými nás označujú ostatní a veriť im natoľko, akoby vypadli z našich vlastných úst. Kombinácie slov natoľko hutné, že nedokážu uniknúť z našej pamäte a opakujú sa nám v pravidelných intervaloch ako tá najhoršia nočná mora, z ktorej sa už nikdy neprebudíme.

Prečo jej nikto nepomohol? Prečo jej nik nechcel uveriť? A prečo sa všetci len dívali na utrpenie odohrávajúce sa priamo pred ich očami? Mali strach, že by sa potom mohli zamerať aj na nich? Bavilo ich sledovať súženie niekoho iného a užívať si pocit prevahy? Premohla ich túžba vidieť inú bytosť na kolenách v slzách a dokázať si tak, že sú silnejší? Alebo im bol osud tohto dievčaťa ľahostajný? Nezáležalo im na tom, čo sa s ňou stane a ak predsa len, zdá sa, že to nedokázali. Nikto z nich nemal odvahu povedať to nahlas. Nikto z nich nedokázal zakročiť. A nikto z nich nezastavil trápenie nevinnej duše, ktorá bola odsúdená k večnému pekle následkom ich nerozvážnych činov.

A pritom to všetko začalo ako hlúpa detská hra, ktorá sa nešťastnou náhodou vymkla kontrole. Ich túžba každým dňom rástla, zdruvujúca sila ničila všetko, čo jej prišlo do cesty a práve uprostred

toho bola ona. Duša, ktorej sily boli príliš slabé, aby dokázali zastaviť deštrukciu pomaly ničiacu všetko, kým kedysi bola, a značiacu novú cestu. Cestu zášte, sebazaprenia a túžby, aby sa nikdy nenarodila.

Cena JUDr. Petra Škultétyho

TUROŇOVÁ DOROTA, 14 rokov

Svetlušky

Dávno to bolo. Keď každý s každým reč našiel. Keď omnoho vzácnejšie boli staré mamy. Vtedy každý večer sa všetci stretli, rozprávali, smiali, deti sa hrali. Svetlušky spolu naháňali. Ale už nenaháňajú...

Načo? Každý má teraz svoju vlastnú svetlušku. Veľmi zvláštnu. Je veľká, svieti aj cez deň ba dokonca aj spievať vie. Ľudia ju už z rúk nepúšťajú. Chodia ako čudáci. Ved' kto to kedy videl aby si niekto svetlušku k uchu prikladal a čosi do nej mrmľal. Je to veru na smiech.

Raz sa to ale všetko zmenilo. Bol krásny letný večer. Už-už išlo slnko zapadať. Obloha bola farebná a vzduch voňal vlhkosťou dažďa. Na lavičke obrastenej machom sedeli Gréta a Anton. V povetrí bolo cítiť ich rozkvitajúcu lásku. Bolo by to dokonalé, keby si hľadeli do očí. Lenže od jasu kovových svetlušiek sa ich zrak neodtrhol... Veru, bolo by to dokonalé, keby sa chytili za ruky a cítili prítomnosť toho druhého. Lenže ich palce krčovito udierali do žiarivých obrazoviek. Nadýchané oblaky sa na to viac nemohli prizerieť a spustili svoje ťažké slzy. Dážď prišiel znenazdajky a tak sa kvapkám nevyhli ani podivné svetlušky. „Do kelu! Blbý dážď všetko len zničí!" nervózne hľadeli na chladné svetielka. Gréta silno zvierala svoju svetlušku. Snažila sa pred dažďom skryť pod strom. Keďže namiesto pod nohy hľadela len na neživú obrazovku nevšimla si dutý kmeň a potkla sa. Gréta spadla rovno do mláky. Úbohé žubrienky sa preľakli a snažili sa dostať pod malé kamienky. „Pod', pod', pod', no tak zapni sa!" kričala Gréta a nástojčivo stískala svoju svetlušku. Lenže jej svetielko

zhaslo. „Nefunguje!" Chvíľu beznádejne ťukala po vyhasnutom svetielku no nakoniec to vzdala. Po prvý raz odtrhla zrak od mŕtveho spoločníka. Uvidela západ slnka, ktorý bol omnoho žiarivejší a krajší ako jej svetluška. Jej pohľad prerušili zvony na kostolnej veži. Zrazu začala cítiť a počuť čo nikdy predtým. Počula vtáky, ktoré prilietali do hniezd a kŕmili večerou svoje mladé, šuchot dlho nekosenej trávy, v ktorej vyhrával svrček jednu z jeho obľúbených piesní. „Znie to tak nádherne." vzdychla si. „To moje nové zvonenie?" pousmial sa Anton. „Nie, nie. Počúvaj." Anton zdvihol hlavu a započúval sa. Po prvý krát sa pozreli do očí. V prichádzajúcej tme ledva rozoznali ich farby. To čo Anton uvidel v Grétiných očiach v svojej svetluške nikdy nenašiel. Dlho sa na seba len tak hľadeli. Vzduch sa náhle ochladil. Gréta sa osmelila a objala Antonovu ruku. Pre hustú hmlu už ich blčiacie líca vidieť nebolo. „Gréta pozri! Čo tam svieti?" „Svetlušky?" neisto odpovedala. „Pod, jednu ti chytím." povedal.

A tak Anton a Gréta v rozľahlej tme chytali svetlušky. Tie pravé svetlušky. Presne tak ako to bolo vtedy dávno. Keď každý s každým reč našiel. Keď omnoho vzácnejšie boli staré mamy. Každý večer sa stretli, rozprávali, smiali. Svetlušky spolu naháňali.

Zoznam zúčastnených škôl

ZŠ Bánovce nad Bebravou, Ul. Gorazdova 1319/6
ZŠ Bernolákovo, Komenského 3
Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium Bratislava
ZŠ Bratislava, Beňovského 1
ZŠ Bratislava, Budatínska 29
ZŠ J. Bilčíkovej, Budkovce
ZŠ Galanta, Sídliisko SNP 49
ZŠ Gíraltovce, Budovateľská 464
ZŠ SNP Horná Ždaňa 107
Spojená škola sv. košických mučeníkov, Košice
ZŠ sv. košických mučeníkov, Košice, Čordákova 50
ZŠ Levice, Ul. sv. Michala 42
ZŠ s MŠ Š. Náhalku, Liptovská Teplička
ZŠ s MŠ Lokca
ZŠ s MŠ Martin, Ul. J. V. Dolinského
ZŠ Martin, Jahodnícka 1
ZŠ Michalovce, Moskovská 1
ZŠ s MŠ Nenince
ZŠ Nitra, Benkova 34
ZŠ s MŠ Olešná 464
ZŠ s MŠ Plavnica
ZŠ Polomka, Komenského 34
ZŠ s MŠ Pohorelá, Kpt. Nálepku 878
ZŠ Považská Bystrica, Stred 44/1
ZŠ Senica, Sadová 620
ZŠ s MŠ Stakčín, SNP 412
Spojená škola - ZŠ s MŠ K. Kuffnera Sládkovičovo
Spojená škola ZŠ Svidník, Centrálna 464
ZŠ Svit, Komenského 2
ZŠ s MŠ Švábovce
ZŠ Topoľčany, Škultétyho 11
ZŠ s MŠ Ondreja Štefku Varín
ZŠ Žiar nad Hronom, Ul. M. R. Štefánika 17
ZUŠ Dezidera Kardoša Bánovce nad Bebravou

ZUŠ Rožňava, Akademia Hronca 3490/9B
ZUŠ J. Melkoviča, Stará Ľubovňa
ZUŠ Veľký Krtíš, Poľná 1
Gymnázium L. Stöckela Bardejov
Gymnázium Bratislava, Grösslingova 18
Gymnázium J. M. Hurbana Čadca
Gymnázium sv. košických mučeníkov, Košice, Čordákova 50
Gymnázium J. Lettricha Martin
Gymnázium Michalovce, Ľ. Štúra 26
Gymnázium K. Štúra Modra, Nám. slobody 5
Gymnázium Ladislava Novomeského Senica
Gymnázium Topoľčany, Ul. 17. novembra 1180
Gymnázium Ľ. Štúra Trenčín
Gymnázium J. Hollého Trnava, na Hlinách 30
SSOŠ Bardejov, Hviezdoslavova 11
SOŠ Szakközépiskola Moldava nad Bodvou, Hlavná 54
Stredná zdravotnícka škola Nitra, Farská 23

Obsah

Vyhodnotenie XXVI. ročníka celoslovenskej súťaže vo vlastnej literárnej tvorbe „Škultétyho rečňovanky“	3
Zoznam autorov ocenených prác XXVI. roč. „Škultétyho rečňovaniek“	4
VERBICKÝ Alex: Knižnica, Mama – tá je najlepšia	6
ZUBAĽOVÁ Laura: Potôčik	6
Chorá srnka, Dvaja snehuliaci	7
ZLÚKYOVÁ Bibiána: Malá futbalistka	7
Ako sokol prišiel o obed, Potvora z hlbín mora	8
ŠIMKOVÁ Anastázia: melón	8
motýle, na jar	9
DUBJEL Matúš: Dobrodružstvo v chladničke	9
IBRAHIMI Marianna: Príbeh noci	11
KÓKAYOVÁ Karolína: Nikto nie je dokonalý...	13
FÓNODOVÁ Linda: Žaba Gaba	14
TKAČUKOVÁ Anastázia: Spolu, Stará lipa	15
Jarné ráno	16
OLEJNÍK Jakub: nezmyselná zelená	16
mama, jeseň	17
RUSŇÁKOVÁ Lenka: Sestra	17
Chyba, Skok z útesu, Krajčírka pocitov	18
ŠTOFIRA Ján: O prírode, Vrbina	19
SEMKOVÁ Anna: Do detailov	20
ŠTEFÁNIKOVÁ Šárka: WE	22
JENČÍKOVÁ Lucia: Lada a vlk	26
Neboj sa strašidiel	28
To ty, Aša	29
ŠIKO Jakub: (bez nadpisu)	32
Keď chlap podľahne smrteľne vážnej chorobe	34
Žalúdkovo	36
MARTIŠKA Adam: Pozorovateľ	37
PREJSOVÁ Michaela: x x x, x x x	39
Biele na čiernom, x x x, x x x	40

URBANOVÁ Emma: Návštevník	41
Premárnená príležitosť, Kto iný	42
Gazel o láske	43
Bádatelka	44
CHOCHULA Filip: „Kukuk...”	45
V spätnom zrkadle	46
TAVALIOVÁ Dominika: Pierot	48
Túžba	52
TUROŇOVÁ, Dorota: Svetlušky	57
Zoznam zúčastnených škôl	59
Obsah	61

Škultétyho rečňovanky 2017

Zborník ocenených prác XXVI. ročníka celoslovenskej súťaže
vo vlastnej literárnej tvorbe

Zhotovila: Mgr. Danko Šagiová

Zodpovedná: Mgr. Zuzana Unzeitigová

Vydala: Hontiansko-novohradská knižnica A. H. Škultétyho Veľký Krtíš
Banskobystrický samosprávny kraj

Počet strán: 62

Náklad: 100 ks

Text neprešiel jazykovou úpravou

Vydanie: prvé

Rok vydania: 2017

ISBN 978-80-85577-44-0

EAN 9788085577440